

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

Vzdělávání dětí s odkladem školní docházky

Education of children with school attendance delay

Bakalářská práce

Autor bakalářské práce: Nikola Böhmová

Obor: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Jana Kropáčková, Ph.D.

Datum odevzdání: duben 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vzdělávání dětí s odkladem školní docházky vypracovala pod vedením PhDr. Jany Kropáčkové Ph.D. samostatně za použití v práci uvedených pramenů literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

Podpis: .....

Vážené PhDr. Janě Kropáčkové Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce děkuji s veškerou úctou nejen za cenné rady a připomínky, ale také za trpělivost, čas a laskavost, které mi při psaní mé bakalářské práce věnovala.

Další velké poděkování patří mé rodině a mému příteli za podporu, kterou mi při psaní této bakalářské práce poskytli.

Dále děkuji paní učitelce Mateřské školy Štolmířská paní Mgr. Ivaně Průšové.

A v neposlední řadě bych chtěla poděkovat rodinám, které mi poskytly čas a cenné informace pro pedagogický výzkum realizovaný za účelem zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou odkladů školní docházky v České republice. Reaguje na vysoké procento dětí s odkladem školní docházky v mateřských školách. V teoretické části chce autorka poskytnout všeobecné informace o odkladu školní docházky, a kdo o něm rozhoduje. Dále se zaměří na diagnostiku školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a na pedagogickou diagnostiku realizovanou pedagogy v mateřských školách. Významná část bude věnována problematice vzdělávací práce v mateřské škole.

V praktické části bude nastíněno vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně, vypracování individuálního vzdělávací plánu pro rozvoj nejčastějších oblastí, kvůli kterým se odklad školní docházky uděluje a hry pro děti s odkladem školní docházky. Dílčí kazuistiky budou doplněny rozhovory s rodiči na téma, jak probíhá rozhodovací proces o OŠD. Výzkumné šetření bude realizováno kombinací metod rozhovoru a pozorování.

Klíčová slova

Odklad školní docházky, školní zralost, školní připravenost, stimulační programy, oblasti školní zralosti, diagnostika školní zralosti, pedagogická diagnostika, individuální vzdělávací program, přípravné třídy, testy školní zralosti

Abstract

The thesis deals with the issue of delay, schooling in the Czech Republic. Responding to the high percentage of children with delayed schooling in kindergartens. In the theoretical part, the author wants to provide general information about the suspension of schooling, who shall decide on the suspension of schooling and will address why the delay of schooling so much nowadays, will focus on the diagnosis of school maturity in the pedagogical-psychological counseling and pedagogical Diagnostics by means of the teachers in kindergartens. A significant portion will be devoted to the issue of educational work in kindergarten. In the practical part will then outlined examination in the pedagogical-psychological counseling, development of individual educational plan for the development of the most common areas that postponement of the schooling grants, and games for kids with the deferment of the schooling. Partial case reports will be complemented by interviews with the parents, how is the decision making process of schooling. The investigation will be carried out through a combination of research methods of interview and observation.

Keywords

Suspension of schooling, school readiness, school readiness, the stimulus programs, the school, the school, the pedagogical Diagnostics Diagnostics, individual training programme, preparatory classes, tests, school

Obsah

Úvod.....	7
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 Provázanost preprimárního a primárního vzdělávání.....	9
1.1 zahájení povinné školní docházky	10
1.2 Problematika školní zralosti a školní připravenosti.....	11
1.3 Oblasti školní zralosti.....	14
2 Odklad školní docházky.....	15
2.1 Nejčastější důvody odkladů povinné školní docházky.....	17
2.2 Rozpoznání nezralosti dítěte.....	18
3 Diagnostika školní zralosti.....	19
3.1 Diagnostika v pedagogicko-psychologické poradně.....	21
3.2 Diagnostika v mateřských školách – pedagogická diagnostika.....	23
3.3 Individuální vzdělávací program.....	25
3.4 Přípravné třídy.....	28
4 Stimulační programy.....	31
4.1 MAXÍK.....	31
4.2 KUPREV.....	32
4.3 HYPO.....	33
4.4 Metoda dobrého startu.....	33
4.5 Metoda podle Elkonina.....	34
5 Shrnutí teoretické části.....	35
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
6 Cíl a výzkumné otázky.....	36
6.1 Metody výzkumu a kritéria hodnocení.....	36
6.2 Charakteristika výzkumných souborů a organizace výzkumného šetření.....	37
6.3 Časový harmonogram.....	38
7 Kazuistiky a vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně.....	39
7.1 Patrik.....	39
7.2 Emil.....	42
7.3 Leontýnka.....	44
7.4 Magdaléna.....	47
7.5 Filip.....	49
8 Interpretace získaných dat z rozhovorů a pozorování.....	52
8.1 Organizace vzdělávání na vybrané mateřské škole.....	54
9 Diskuze.....	55
Závěr bakalářské práce.....	57
Seznam literatury.....	59
Seznam příloh.....	63

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem odkladů školní docházky a související problematikou, školní zralosti i školní připravenosti. Podnětem pro napsání bakalářské práce je můj dlouhodobý zájem o oblast návaznosti preprimárního a primárního vzdělávání, který byl vyvolán návštěvou v přípravné třídě základní školy.

V budoucím povolání učitelky v mateřské škole se s touto problematikou budeme setkávat určitě každý rok. Již nyní je skoro v každé předškolní třídě minimálně jedno dítě s navrhovanou odloženou školní docházkou. Reakce rodičů na tento fakt bývají různorodé. V dnešní době většina rodičů odklad povinné školní docházky nepovažují za něco výjimečného a špatného. Spíše naopak, v odložení povinné školní docházky spatřují možnost jak prodloužit svému dítěti dětství. Rodiče, kteří chtějí svým dětem opravdu jen prodloužit dětství si už bohužel neuvědomují možný následek zbytečného odkladu povinné školní docházky. Pokud je dítě „nastartované“ na to, aby se stalo školákem, nemělo by se tomu bránit. Může se pak stát, že dítě, které je vyzrálé a zůstane v mateřské škole, se začne nudit a do školy se později už netěší i přes to, že má ve třídě kamarády. Proto je důležité, aby rodiče odložení povinné školní docházky u svého dítěte důkladně zvážili a nezalekli se povinnostmi, které na ně při nástupu do první třídy čekají. Důvodů pro odložení povinné školní docházky je opravdu mnoho, ale prodloužení dětství jen kvůli obavám rodičů nebo snad jejich pohodlnosti by se mezi ně počítat neměl. V současné době uvažuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy o zavedení povinného posledního ročníku v mateřských školách a uvažují o sjednocení zápisů do prvních tříd na všech základních školách.

V teoretické části se budu zabývat problematikou školní zralosti a školní připravenosti. V první kapitole je popsáno jaká je provázanost mezi mateřskou školou a základní školou, dále bude nastíněno zahájení povinné školní docházky.

Druhá kapitola bude věnována odkladu povinné školní docházky. Popíšu zde nejčastější důvody k udělení odkladu povinné školní docházky a také, kdo může v této fázi rozpoznat dětskou nezralost.

Třetí kapitola je věnována diagnostice školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a pedagogické diagnostice, realizované samotnými učitelkami. Je zde podrobněji rozebrán individuální vzdělávací program, který je vypracováván na základě závěrečné zprávy z vyšetření školní zralosti. V závěru této kapitoly je krátce nastíněna podoba a uspořádání přípravné třídy a zpracována krátká statistika přípravných tříd v České republice.

Ve čtvrté kapitole zmíním možné reedukační programy, které jsou nabízeny rodičům s dětmi s odkladem povinné školní docházky.

Pro praktickou část jsem si vybrala kvalitativní výzkum, ve které zpracuji pět dílčích kazuistik šestiletých dětí. Tyto kazuistiky budou doplněny rozhovory rodiči. Pro výzkum jsem si zvolila metodu pozorování a rozhovoru.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit příčiny, které vedou k udělení odkladu povinné školní docházky vybraným dětem a jak probíhá vzdělávací činnost dětí s odkladem školní docházky ve vybrané mateřské škole.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 PROVÁZANOST PREPRIMÁRNÍHO A PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Předškolní vzdělávání je prvním bodem v celoživotním vzdělávání dítěte. V mateřské škole se vzdělávají děti v rozmezí tří až šesti let. V tomto zařízení se děti soustavně připravují pomocí her a vzdělávacích činností na vstup do základní školy. Příprava na školu by však neměla být hlavním prvkem v programu mateřské školy, ale měla by být jeho součástí. Není to úkol jen mateřské školy, ale hlavně rodičů. V předškolním věku dítěte probíhá přirozené rozvíjení a podněcování specifických schopností, které během dalšího vývoje nelze plnohodnotně nahradit. Proto by v tomto období mělo být prioritou podporovat tento rozvoj.

V České republice předškolní vzdělávání není jako základní vzdělávání povinností. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy však uvažuje o zavedení povinného posledního ročníku mateřské školy. Pokud dítě předškolní zařízení navštěvuje, je pravděpodobné, že má již zažitý určitý režim a je zvyklé se podřídit řádu. V případě, že dítě žádné předškolní zařízení nenavštěvuje, je jeho výchova i vzdělávání pouze v rukou rodičů.

Významným úkolem předškolního vzdělávání není jen doplňovat rodinnou výchovu, ale také připravit dítě na vzdělávání v základní škole. Mertin ve své knize uvádí : „*Přestože se o tom tzv. Bílá kniha MŠMT ani Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání nezmiňují, je kvalitní příprava na základní školu jedním z cílů výchovné práce v mateřské škole.*“ (Mertin, Gillernová. 2010, s. 236). Rodiče se poté mohou domnívat, že je mateřská škola v této povinnosti dostatečně zastoupí a tento úkol splní. To ovšem není pravda. Plnou odpovědnost mají za výchovu a vzdělání svých dětí rodiče. Mateřská škola má rodinnou výchovu pouze doplňovat, ne nahrazovat.

Provázanost mezi mateřskou a základní školou je velmi důležitá z jednoho prostého důvodu. Pokud spolu tyto dvě instituce nespolupracují a nemají tak povědomí o tom, co daná instituce požaduje, je pravděpodobné, že následky, které pramení z nepochopení

se, mohou ovlivnit dítě v první třídě základního vzdělávání. Opět můžeme citovat Mertina, který ve své knize píše: „*Obě instituce proto musí koordinovat své požadavky tak, aby mezi nimi existovala jasná návaznost, aby se některé dovednosti získané v mateřské škole přechodem do základní školy neztrácely, a aby naopak mateřská škola připravovala na faktické požadavky základní školy.*“ (Mertin, Gillernová. 2010, s. 236). Podobný názor na tuto problematiku má i Opravilová (2011), která se domnívá, že by tyto dvě instituce měly spolu úzce spolupracovat ve prospěch dětí. Je tedy možné, že se propojením mateřské a základní školy mohou eliminovat odklady školní docházky.

1.1 ZAHÁJENÍ POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Vstup do základní školy je velmi významnou změnou v životě dítěte i celé jeho rodiny. Dítě začíná přijímat nové společenské postavení, a to tím, že se stává školákem. Ze společenského hlediska se musí dítě vypořádat s tím, že bude plnit roli žáka, která samozřejmě v šesti letech není pro dítě jednoduchá a zahrnuje mnoho povinností. Dítě si musí zvyknout na zcela jiný režim, který souvisí se zásadní změnou životního stylu, s většími nároky na něj a s důrazem na plnění povinností. Nástup do školy sebou přináší však i změny do života rodičů dítěte.

Mezi nejhlavnější kritérium pro přijetí do první třídy je věk dítěte. U nás je věková hranice pro nástup stanovena na šestý rok dítěte, pokud je dítě zralé. V jiných zemích je nástup do první třídy odlišný. Většinou mají stanovenou hranici kolem pátého až sedmého roku věku dítěte.

Vágnerová ve své knize píše, že: „*Doba nástupu do základní školy nebyla stanovena náhodně. Ve věku 6-7 let dochází k různým vývojovým změnám. Většina z nich je pro úspěšné zvládnutí školních požadavků důležitá, i když jejich význam může být různý.*“ (Vágnerová, 2008, s. 237)

Zahájení povinné školní docházky má své místo i ve školském zákoně, který říká, že: „*Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad; dítě, které dosáhne*

šestého roku věku v době od počátku školního roku do konce roku kalendářního, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li tělesně i duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce.“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 36)

Děti se zpravidla do školy těší, to však nepotvrzuje jejich zralost a připravenost pro školu. Představa dítěte o roli školáka závisí hlavně na informacích, které mu rodiče předávají.

1.2 PROBLEMATIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI A ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI

Školní zralost můžeme chápat jako fyzickou a duševní připravenost dítěte pro vstup do základní školy.

Z pohledu školské legislativy je **školní zralost** popisována jako podmínka pro zahájení povinné školní docházky po dovršení šestého roku věku, kdy by dítě mělo být „*tělesně i duševně přiměřeně vyspělé*“. (Zákon č. 561/2004 Sb., § 36). Pokud není dítě tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé, může mu být začátek povinné školní docházky na základě odborného posouzení lékaře pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra odložen o jeden rok. Musí však být dodržena podmínka, že dítě nesmí překročit hranici osmi let.

Pro účely bakalářské práce jsem vybrala několik definic. Pedagogický slovník uvádí: „*Školní zralost v pedagogicko-psychologickém pojetí znamená stav dítěte projevující se v takové úrovni jeho organismu, která umožňuje adaptaci dítěte na prostředí školy.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 243).

Tato definice je v souladu s definicí J. Šturmy, který popisuje školní zralost jako: „*Dosažení takového stupně vývoje, který umožňuje dítěti se zdarem si osvojit školní znalosti a dovednosti.*“ (Šturma in Říčan, Krejčířová, 2006, s. 302).

S těmito definicemi se ztotožňuje také O. Zelinková, která ve své knize píše, že školní zralost: „*Znamená zralost centrální nervové soustavy (CNS), která se projevuje*

odolností vůči zátěži, schopností soustředit se a emoční stabilitou. Pro emočně nezralé dítě nemá role školáka motivační sílu, protože je příliš zatěžuje. Zralost CNS je předpokladem úspěšné adaptace na školní režim.“ (Zelinková, 2001. s. 110).

Tradiční pojetí školní zralosti popisuje Václav Mertin: *„Tradičně se školní zralost týká téměř výlučně dítěte. Zkoumá se jeho aktuální kognitivní, percepční, sociální, pracovní zralost/připravenost, zajímáme se o vývoj v nejranějších stádiích vývoje, zjišťujeme zdravotní stav, lateralitu, různé aspekty řečového projevu, grafomotoriky apod.“ (Mertin, Gillernová. 2010, s. 237).*

Jde tedy o to, aby se dítě bylo schopno zapojit do výchovně vzdělávacího procesu bez větších problémů a obtíží, a aby mělo ze školy radost a stále dychtilo po nových informacích.

S termínem **školní připravenost** začali pracovat převážně pedagogové, protože pro ně představoval přesnější vyjádření než pojem školní zralost, který byl podle nich jednostranný. Školní připravenost zahrnuje kompetence, které by mělo dítě před vstupem do základní školy mít. Tyto kompetence jsou rozpracovány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání a jedná se o kompetence v oblasti kognitivní, emocionálně-sociální, pracovní a somatické.

Přesnější popis tohoto termínu nalezneme opět v Pedagogickém slovníku: *„Školní připravenost jsou biologické, psychické a sociální předpoklady dítěte pro vstup do základní školy, úspěšné zahájení školní docházky, zvládnání školního života a nároků vyučování a naplnění role žáka. Školní připravenost je komplexnější charakteristika, která zahrnuje jak úroveň biologického a psychologického vývoje dítěte, tak dispozice vytvářené na základě učení a vlivem konkrétního sociálního prostředí.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 241).*

„Školní připravenost je chápána jako aktuální stav rozvoje osobnosti dítěte ve všech oblastech s přihlédnutím k vnitřním předpokladům i vnějším výchovným podmínkám.

Konkrétně zahrnuje vyspělost psychickou (tzv. rozumovou, sociální, emoční a pracovní, jazykovou, motorickou), podmíněnou biologickým zráním organismu a vlivy prostředí.“
(Kropáčková, 2008, s. 14)

O. Zelinková (2001, s. 111) ve své publikaci uvádí, že: *„školní připravenost (způsobilost) postihuje oproti biologickému zrání spíše úroveň předškolní přípravy z hlediska schopností, vlivu prostředí a výchovy.“* Z uvedených definic je patrné, že tito autoři se shodují v pojetí školní zralosti, avšak O. Zelinková klade větší důraz na schopnosti, vliv prostředí a výchovu oproti biologické vyspělosti dítěte.

Termíny školní zralost a školní připravenost jsou si hodně podobné. Hranice mezi nimi je příliš zřejmá, a proto ji někteří autoři nerozlišují a používají oba pojmy jako vzájemná synonyma. *„Oba termíny používám promiscue k označení konkrétní problematiky, bez přesného vztahu k původním významům.“* (Mertin, Gillernová, 2010, s. 236).

Školní připravenost chápu tak, že dítě je schopné se zařadit do výchovně-vzdělávacího procesu bez obtíží. Jak už bylo řečeno výše, nástup do školy je významným životním mezníkem každého dítěte. Proto je důležité dítě formou hry a vhodnou motivací pomalu na školu připravovat, aby pro něj nástup do školy nebyl stresující, ale příjemný. Velkou roli ve školní připravenosti hraje také to, zda se dítě na školu těší či naopak. Tento aspekt výrazně ovlivní rodina dítěte a celé jeho okolí. Rodiče své děti na školu připravují v podstatě již od začátku jejich života a to tím, že se dítěti dostatečně věnují. Je důležité, aby dítě vedli k pozitivnímu přístupu k nadcházejícím změnám a je naopak vyloučené jakékoli strašení školou a učiteli. Nejen prostřednictvím poznávacích, smyslových a jazykových her se u dětí rozvíjí oblasti, které jsou potřebné pro úspěšné zvládnutí první třídy. Je důležité, aby se děti naučily sebeobsluže, trénovaly pracovní i sociální připravenost. V tom všem jim mohou pomoci nejen rodiče, ale jak už bylo uvedeno výše, také učitelka v mateřské škole.

1.3 OBLASTI ŠKOLNÍ ZRALOSTI

Oblasti školní zralosti jsou pro učitele, psychology a speciální pedagogy vodítkem k tomu, aby si při jejich posuzování mohli být jisti, že dítě, které má nastoupit do první třídy, je opravdu zralé a připravené zvládnout všechny požadavky, které na něj bude základní škola klást.

Při posuzování se pracujeme se čtyřmi základními oblastmi školní zralosti – fyzická, psychická, sociálně-emoční a pracovní. (Ležalová in Pilařová, Šimek, 2012)

Fyzická zralost je oblastí posuzovanou pediatrem, který se zaměřuje na celkový zdravotní stav dítěte, tedy jeho správný vývoj. Kolem šestého roku dochází u dítěte ke změně proporcí těla. Z malého dítěte se najednou stává velký školák. Dětské pohyby už nejsou nemotorné, ale více koordinované, dítě má větší zájem o pohybovou aktivitu a celkově sílí. Mezi tzv. orientační test fyzické zralosti patří Filipínská míra. Dítěti se prodlužují končetiny. Dále se rozvíjí jeho motorika, kdy jsou jeho pohyby jemnější a přesnější. Jednou ze známek fyzické zralosti je také výměna dětské dentice.

Další oblastí je **psychická**, která zahrnuje vícero složek, které jsou posuzovány. Je ovlivněna zralostí centrální nervové soustavy projevující se v několika zásadních oblastech, mezi které patří myšlení, řeč, vnímání, zrakové a sluchové vnímání, pozornost, paměť a motorika.

Děti začínají využívat analytického myšlení, které umožňuje kvalitnější orientaci kolem sebe sama, myšlení se stává realističtější, konkrétnějším. V době nástupu dítěte do školy dochází k přechodu prelogického myšlení do stadia konkrétních logických operací. Fantazie, která v mladším věku převládala, nyní ustupuje do pozadí. U šestiletých dětí je důležitá záměrná koncentrace, kterou potřebují v hodinách na základní škole. Dítě by mělo dosahovat základních poznatků o světě, ve kterém žije, mít znalosti i o jiných kulturách. Dále by mělo ovládat zevrubnou orientaci v čase, zvládat jednoduché matematické vztahy a pojmy, předpokládá se znalost barev a barevných odstínů, vytvoření početní řady do pěti až do deseti. Dítě je schopno určit pořadí, polohu, množství. Paměť je zatím stále mechanická, ale postupně se stává záměrnější. V tomto věku dochází k diferenciaci sluchového i zrakového vnímání, což je důležité

pro počáteční rozvoj čtení a psaní. U zrakového vnímání rozlišuje předměty, skládá celek z několika částí, orientuje se v prostoru. Při sluchovém vnímání dokáže rozeznat první i poslední hlásku, rozlišovat zvuky, lokalizovat je.

Se sluchovým a zrakovým vnímáním hodně souvisí řeč, která se rozvíjí. Dítě je schopno hovořit ve větách a také jednoduchých souvětích, která jsou gramaticky správné, a také výslovnost mu nečiní žádné potíže. Jeho slovní zásoba je bohatá. Motorika se rozvíjí v oblastech, jako je jemná motorika, mikromotorika očních pohybů, dochází k lateralizaci ruky atd.

Sociální a emocionální zralost je další oblast, dítě je odolné vůči zátěži, je schopné se na nějakou dobu odpoutat od rodičů a zvládat drobnější neúspěchy. Dítě by mělo být schopno bez větších problémů komunikovat s dospělými i vrstevníky a začlenit se do skupiny.

Poslední oblastí školní zralosti je oblast **pracovní**, která předpokládá, že dítě je v šesti letech schopno odlišit povinnost od hry. Dokáže se podřídit dennímu režimu, který se mu od nástupu do základní školy skoro celý změnil. Dítě začíná být schopno cíleně zaměřovat svou pozornost směrem, který se po něm žádá. (Ležalová, 2012)

2 ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Mnoho rodičů si klade otázku, jestli je jejich dítě připraveno na vstup do první třídy základní školy. Většina dětí je po dovršení šesti let schopna bez problémů zahájit povinnou školní docházku a zvládat tak školní povinnosti. U dítěte, které je nezralé a není připraveno na vstup do první třídy, může být využit odklad povinné školní docházky.

„Není-li dítě po dovršení šestého roku věku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku“. (Zákon č.561/ 2004 Sb. § 37.)

O odklad školní docházky musí požádat zákonný zástupce ředitele školy, ve které by mělo dítě zahájit vzdělávání. K žádosti musí být doložené všechny potřebné dokumenty, které rodiče dostanou od příslušného poradenského zařízení a dále také od odborného lékaře.

V sedmdesátých letech byl odklad povinné školní docházky udělován ve zvláštních případech. Procento udělovaných odkladů bylo malé. V roce 2001 však počet odkladů povinné školní docházky vzrostl až na 26 %. (Mertin, Gillernová, 2010, s. 237).

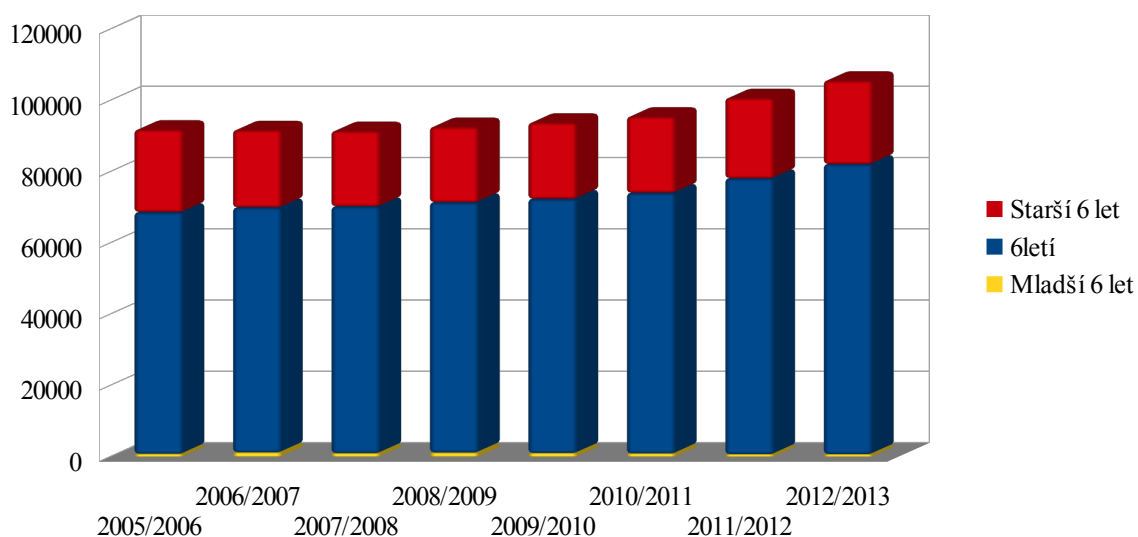
V roce 2005/2006 bylo do prvních tříd základní školy přijato celkem 91 839 dětí, z toho 23 172 dětí nastupovalo ve věku starší šesti let, což je celkem 25,6%. Ve srovnání například s rokem 2010/2011, kdy bylo přijato 95 507 dětí z toho 21 427 starší šesti let (22,5%), je zřejmé, že procento odkladů povinné školní docházky mírně kleslo. Po prostudování tabulky si můžeme povšimnout, že za posledních pět let se procento odkladů povinné školní docházky nemění.

		2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Nově přijatí do 1. ročníku základní školy									
Celkem		91 839	91 712	91 436	92 595	93 789	95 507	100 697	105 592
V tom	Mladší 6 let	839	1 277	1 046	1 216	1 060	958	736	763
	6letí	67 828	68 700	69 235	70 227	71 361	73 122	77 434	81 395
	Starší 6 let	23 172	21 735	21 155	21 152	21 368	21 427	22 527	23 434
Podíl na odpovídající věkové populaci									
Žáci starší 6 let/populace 7letých		25,8%	24,5%	23,5%	22,9%	22,7%	22,5%	22,8%	22,80%

Tabulka č. 1: ZŠ – nově přijatí do 1. ročníku, podíl na odpovídající věkové populaci

Nově přijatí do 1. ročníku ve šk. roce 2003/04 až 2012/13

Graf: ZŠ – nově přijatí do 1. ročníku

Zdroj: MŠMT

2.1 NEJČASTĚJŠÍ DŮVODY ODKLADŮ POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Důvodu pro udělení odkladů povinné školní docházky je mnoho. Václav Mertin (2010) ve své knize tyto důvody rozdělil do tří skupin. První skupina je zaměřena na důvody samotného dítěte, ve druhé skupině jsou důvody na straně rodičů dítěte a poslední skupinou důvodů jsou instituce, do kterých dítě dochází nebo bude docházet.

První skupina je zaměřena na důvody ze strany samotného dítěte. Lze sem zařadit věk dítěte, kdy zahajuje povinnou školní docházku v nejbližším roce po dovršení šesti let. Tudiž děti, které dosáhnou do 31. srpna věku šesti let a jsou zralé pro vstup do základní školy, jsou ze zákona povinny nastoupit do první třídy. Dále se posuzuje zdraví dítěte. Pokud je dítě často nemocné a rodič má obavy, že by dítě nezvládlo nároky první třídy kladené základní školou, může uvažovat o odkladu povinné školní docházky. Totéž platí i v případě, kdy má dítě naplánovanou operaci, po které se předpokládá delší

rekonvalescence. Dítě by z tohoto důvodu nemuselo stíhat školní povinnosti a cítilo by se neúspěšné. To vše má velký dopad na dětskou psychiku. Do této skupiny patří také sociální a psychická nezralost. Předpokládá se, že je dítě v tomto věku schopno se na určitý čas odloučit od svých rodičů. Pokud tomu tak není, jedná se o sociální nezralost. Psychická nezralost se projevuje tím, že má dítě nedostatky v oblastech řeči, grafomotoriky, potíže se soustředěním a pozorností. Pomaleji zraje centrální nervová soustava.

Další skupina je zaměřena na důvody ze strany rodičů dítěte. Častým důvodem pro odklad povinné školní docházky je obava z neúspěšnosti jejich dítěte ve škole a zvládnání povinností. V současné době je rovněž patrný trend snahy rodičů o prodloužení dětství.

A poslední skupinou jsou důvody na straně mateřské a základní školy. Ze strany mateřské školy se může stát, že vyžaduje odklad povinné školní docházky u některého dítěte z důvodu zachování instituce. Jde především o mateřské školy vesnické, které mají určenou kapacitu dětí a pokud ji nenaplní, může to pro ně znamenat existenciální problémy. Ze strany základní školy jsou odklady školní docházky doporučením hlavně pro rodiče. Učitelky během zápisu zjišťují, zda je dítě připravené na vstup do první třídy.

Z výroční zprávy České školní inspekce z roku 2012/2013 jsem zjistila, že v tomto roce byly za nejčastější příčiny odkladu byly hlavně logopedické vady (33,6%), dále pak nedostatečná adaptace a potíže se soustředěním (31,1%), a potíže v grafomotorické oblasti (15,7%). Často se stává, že je více faktorů pro udělení odkladu povinné školní docházky. (Zatloukal, 2013)

2.2 ROZPOZNÁNÍ NEZRALOSTI DÍTĚTE

Podle Renaty Ležalové (in Pilařová, Šimek 2012) řeší školní nezralost dítěte rodiče, mateřská škola, dětský lékař, specializované psychologické zařízení i základní škola.

Rodiče znají své dítě nejlépe. Mají tak největší možnost všimnout si, že se jejich dítě vyvíjí pomaleji a nebo, že má problémy v určitých oblastech. Zpravidla bývají iniciátory

toho, že nechají své dítě vyšetřit odborníkem na školní zralost a jsou jediní, kteří mají právo rozhodnout o odkladu povinné školní docházky svého dítěte. Ostatní uvedení jej mohou jen navrhnout, doporučit.

Učitelka v mateřské škole vidí dítě každý den několik hodin. Z toho důvodu má možnost dítě pozorovat a porovnat jej s ostatními vrstevníky. Díky svému pedagogickému vzdělání jsou učitelky schopny vypořádat nesrovnalosti ve vývoji dítěte, provést pedagogickou diagnostiku a na základě toho doporučit rodičům návštěvu specializovaného poradenského zařízení. V tomto případě je vhodná spolupráce rodičů s mateřskou školou.

Dětský lékař se s dítětem setkává od jeho narození, dokáže tedy posoudit somatickou stránku dítěte. Nezralost dítěte může prokázat pětiletá preventivní prohlídka.

Psycholog v pedagogicko-psychologické poradně na základě speciálního vyšetření dokáže zjistit, v jaké oblasti dítě zaostává a doporučit tak rodičům odklad povinné školní docházky. Na konci vyšetření napíše zprávu, na jejímž základě bude stanoveno, zda by se dítěti měl či neměl vypracovat individuální vzdělávací program.

Učitelka základní školy mohou při zápisu do první třídy přijít na nesrovnalosti ve vývoji dítěte a doporučit rodičům opět návštěvu specializovaného poradenského zařízení. (Ležalová in Pilařová, Šimek, 2012)

3 DIAGNOSTIKA ŠKOLNÍ ZRALOSTI

Při posuzování zralosti dítěte jsou důležitým prvkem převážně učitelky v mateřské škole. Díky tomu, že jsou s dítětem každý den v kontaktu, mají možnost pozorovat dítě v různých situacích, např. jak se chová v kolektivu a jak s ním dokáže pracovat, díky čemuž může učitelka posoudit například, jak je dítě zralé v sociální oblasti. Má také možnost dítě porovnávat s ostatními vrstevníky ve třídě. Takto je možné dítě pozorovat a posuzovat ve většině oblastí.

Podle A. Kucharské, pedagogicko-psychologickou diagnostikou v knize rozumíme *„zjištění stavu, posouzení, hodnocení, zahrnuje posloupnost činností vedoucí*

k diagnóze“. (Kucharská in Mertin, Gillernová. 2010, s. 79)

S touto definicí se také shoduje definice od autora Jana Průchy, který ve své knize Přehled pedagogiky píše, že diagnostika: „*znamená teorii objektivních postupů k určování stavu určitých jevů a procesů, jejich vlastností, příčin těchto vlastností, odchylek vlastností“.* (Průcha. 2000, s. 132)

Tento termín je znám především v souvislosti s medicínou. Velkou úlohu má však také v pedagogice a psychologii. Máme hned několik druhů diagnostiky, ale v této bakalářské práci se budu zabývat především diagnostikou pedagogickou a psychologickou. Je zřejmé, že se tyto dvě diagnostiky určitým způsobem liší, přesto je ale dobré používat název pedagogicko-psychologická diagnostika, neboť i učitelka v mateřské škole záměrně i nezáměrně používá psychologickou diagnostiku při posuzování osobních zvláštností dítěte (vlastnosti, dispozice aj.), i když jinými prostředky, než psycholog, který má k diagnostikování jiné nástroje, jako jsou například standardizované diagnostické testy.

Abych popsala rozdíl mezi pedagogickou a psychologickou diagnostikou, porovnáám cíle obou diagnostik. Cílem pedagogické diagnostiky je: „*hodnocení obsahů výchovy a vzdělávání“.*(Kucharská in Mertin, Gillernová. 2010, s. 80). To znamená, že se posuzují dovednosti, vědomosti a návyky, které si děti nejen během docházky do mateřské školy osvojily. Pedagogická diagnostika je převážně v kompetenci učitelky mateřské školy či případného speciálního pedagoga.

Psychologická diagnostika „*se zaměřuje na rozpoznání rozdílnosti stavů člověka v daném okamžiku oproti minulému stavu či v porovnání s jinými lidmi“.* (Kucharská in Mertin, Gillernová. 2010, s. 80). Díky psychologické diagnostice jsme schopni hodnotit vlastnosti dítěte, psychické stavy, a nebo zvláštnosti jedinců. Můžeme také zjistit vývojovou úroveň a možné odchylky od vývojové normy.

3.1 DIAGNOSTIKA V PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNĚ

Školní zralost zjišťuje speciální pedagog či psycholog v pedagogicko-psychologické poradně. Na základě výsledku vyšetření je tvořena závěrečná zpráva, kterou psycholog předá rodičům a vysvětlí jim, z jakého důvodu by dítě mělo využít možnosti odkladu povinné školní docházky či naopak. Pokud je dítěti doporučen odklad povinné školní docházky, je dobré rodičům také vysvětlit, proč je dobré předat závěrečnou zprávu z vyšetření také mateřské škole a základní škole. V mateřské škole je učitelka díky této zprávě schopna sestavit individuální vzdělávací program, podle kterého pak dítě individuálně připravuje na úspěšný start ve škole. Ač to nemusí být zcela zřejmé, je toto velmi důležitá fáze při odkladu povinné školní docházky. Pokud učitelka mateřské školy obdrží kvalitní podklady z pedagogicko-psychologické poradny, má možnost vypracovat individuální vzdělávací program skutečně na míru potřebám dítěte. Rodiče však nemají povinnost dokumenty z vyšetření předávat. Záleží pouze na jejich rozhodnutí, zda chtějí zprávu předat či naopak.

Pro posuzování školní zralosti se v pedagogicko-psychologické poradně používá několik metod, díky kterým získáváme potřebné informace o zkoumaném dítěti. Předtím, než dítě nastoupí do základní školy, je dobré zhodnotit jeho celkovou vyspělost. Tématem školní zralosti se z českých autor v posledních desetiletích zabývali například J. Jirásek (1966), J. Langmeier (1961). Kernův původní test, který měl šest částí modifikovali a upravili Tichá a Jirásek (1969), neboť byl z jejich pohledu časově náročný. K odbornému posouzení školní zralosti využíváme několik metod, jejichž výčet je uveden níže.

Orientační test školní zralosti (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová. 2009), je u nás nejpoužívanější a také nejznámější. Test byl vypracován Jiráskem jakožto česká verze Kernova testu. Na rozdíl od Kernova testu není tento test náročný na čas a má především orientační charakter. Test je tvořen třemi úlohami: kresba mužské postavy, obkreslení písma, věty a obkreslení přesně daných teček. Všechny tři úkoly orientačního testu zjišťují vyspělost jemné motoriky a schopnost vizuomotorické koordinace.

Samotný autor vytýká v tomto testu jednostrannost a doporučuje, aby byl doprovázen ještě krátkým rozhovorem, který test doplní.

Pozorovací schéma k posuzování školní způsobilost O. Kondáš (1984) doporučuje zjišťování školní zralosti spíše s výhledem včasné intervence než odkladů povinné školní docházky. Slouží především pro orientaci pedagogů. Díky výsledkům lze po vyšetření vypracovat intervenční programy. Pozorovací schéma obsahuje několik faktorů, mezi které patří vztah k činnostem a hrám, zájem o ně a osvojování si nových činností. Samotná řeč, dětské vyjadřovací schopnosti, výslovnost i reprodukce obsahu. Ovládním pohybové aktivity, dětská zručnost a obratnost. Sociabilita, emocionalita, grafomotorika a v neposlední řadě chování dítěte. Jeho samostatnost, hravost, aktivnost., zda je schopné se přizpůsobit se.

Každá oblast má vypracované charakteristiky, které učitel na základě testu posuzuje a vyhodnocuje. Domníváme se, že rozsáhlost zahrnutých faktorů poskytuje oproti Jiráskovu testu podrobnější informace o dítěti, je ale jistě možné obojí vhodně kombinovat. (Zelinková, 2001)

Vývojový test zrakového vnímání M. Frostigové vychází z vývojových stupňů zrakového vnímání, které také zkoumá. Každý zvládnutý stupeň je předpokladem k tomu, aby se rozvinuly ostatní stupně ve vysoké kvalitě. Do prvního stupně patří vizuomotorická koordinace, druhý stupeň obsahuje vnímání figury a pozadí, ve třetím stupni je konstantní vnímání tvaru, čtvrtý stupeň je zrakové vnímání polohy a prostoru a poslední pátý stupeň obsahuje vnímání dvou nebo více předmětů v prostoru vůči sobě navzájem. (Pokorná, 2001, s. 176-177)

Edfeldtův reverzní test (Svoboda, Krejčířová, Vágnerová. 2009), zjišťuje rozlišování zrcadlových tvarů a tím samozřejmě připravenost dítěte na čtení. Test obsahuje figury, které se od sebe liší podle osy v rovině vertikální nebo horizontální. Dítě při testu určuje, zda jsou obrázky stejné či se nějakým způsobem liší.

Obrázkově-slovníková zkouška, zkouška je opět od O. Kondáše. V testu najdeme 30 barevných obrázků. Dítě má odpovědět, co je na obrázku, popřípadě co zobrazená osoba dělá. Zjišťujeme tak slovní zásobu a pohotovost dětí před zahájením školní docházky. (Přinosilová. 2007)

Při posuzování školní zralosti se používá mnoho metod. V této kapitole je pouze výčet některých testů, které jsou nejznámější. Testy pro vyšetření jsou vybírány podle uvážení poradny. Závisí také na finančních prostředcích, protože tyto jsou finančně dost náročné. Dalšími využívanými testy jsou například Vinelandská škála sociální zralosti, Stanford – Binetova zkouška nebo Wechslerovy testy inteligence a další.

3.2 DIAGNOSTIKA V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH – PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

Učitelé jsou dalšími odborníky, kteří mohou provádět orientační diagnostiku předškolního dítěte. Díky tomu, že pracují s dětmi každý den, jsou schopné provádět jiné metody než psychologové v pedagogicko-psychologické poradně. Doporučuje se učitelkám provádět tři typy diagnostiky. Těmi jsou: diagnostika vstupní, průběžná a výstupní. Díky těmto diagnostikám jsou schopné vést dětem během docházky do mateřské školy osobní portfólia, kam zapisují vývoj dítěte. Cílem vstupní diagnostiky je poznat osobnost dětí ještě před nástupem do mateřské školy. Díky těmto informacím, získaných od rodičů formou dotazníku či rozhovoru, je možné vybrat správnou paní učitelku a přizpůsobit se tak individuálním zvláštnostem a potřebám dětí. Dále máme průběžnou diagnostiku, která slouží převážně učitelkám ve třídě a také rodičům k tomu, aby věděli, jaké dělá dítě pokroky ve vývoji v různých oblastech. Díky průběžné diagnostice můžeme upravovat používané metody, které nemusí vyhovovat všem dětem a popřípadě změnit přístup. Výstupní diagnostikou učitelka zhodnotí celkový průběh vzdělávání i výchovy v mateřské škole. Výstupní diagnostika může být vodítkem pro děti, které nejsou zralé pro vstup do základní školy. Díky portfóliu, které by v zájmu dítěte měla učitelka vést, je možné předat cenné informace dalším odborníkům (psychologům či učitelkám na základní škole). (Zelinková)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je základní kurikulární dokument, který zadává základní úkoly, které by měly být plněny. Hlavním úkolem mateřské školy je nejen doplňování rodinné výchovy, ale také poskytnout dítěti

dostatečnou odbornou péčí a usnadnit mu další cestu ve vzdělávání. Denní program by měl být obohacován, tak, aby byla poskytnuta odborná péče, která dítěti cestu v dalším vzdělávání opravdu usnadní. Opravdu důležitým úkolem je podpora individuálních rozvojových možností každého dítěte a úkol diagnostický, zejména u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. (RVP PV 2004).

V rámci diagnostické činnosti využívají učitelky v mateřských školách hlavně pozorování. Tím, že dítě do školy dochází pravidelně, má učitel možnost dítě pozorovat v průběhu celého dne, týdne, roku.

Pozorování patří k nejdůležitějším a velmi časově náročným základním metodám pedagogické diagnostiky. Lze jím zjistit jakým způsobem se dítě vyvíjí. Zda má obtíže v určitých oblastech, které se posuzují při školní zralosti.

Používá se převážně extrospekce dítěte dospělým. Introspekce není v této vývojové fázi ještě možná. Pozorování rozlišujeme na krátkodobé a dlouhodobé, kdy krátkodobé pozorování může být podnětem k pozorování dlouhodobému. Také můžeme mít pozorování systematické a náhodné s tím, že z náhodného pozorování není možné udělat jakýkoliv závěr. Podle Zelinkové je pozorování: *„proces systematického sledování a zaznamenávání projevů dítěte (i učitele) s cílem rozhodnout o optimálním vedení dítěte. Není omezeno na školní třídu, probíhá všude, kde dochází k interakci mezi dětmi, dětmi a dospělými, kde se dítě nějakým způsobem projevuje“*. (Zelinková, 2001. s. 28)

Při posuzování školní zralosti se učitelka při pozorování zaměřuje na řeč dítěte a to jak na obsahovou, tak i formální stránku řeči, na projevy emocí, sociální chování. Důležité sledovat dítě v situacích jako je hra a kresba.

Další metodou k diagnostikování dítěte je rozhovor. Rozhovor musíme přizpůsobit věku a schopnostem dítěte, důležité také je zohlednit pravdivost informací, které jsme rozhovorem s dítětem získali. Rozhovor můžeme provádět také s rodiči, kteří nám mohou poskytnout užitečné informace o celkovém vývoji jejich dítěte.

Tyto informace můžeme získat také pomocí písemné formy, a to v podobě dotazníku.

Ten může obsahovat otevřené, polootevřené a uzavřené otázky. Rodič, který dotazník vyplňuje, je schopen napsat individuální zvláštnosti svého dítěte, podrobněji popsat jeho vývoj. Například jaké má individuální zvláštnosti, oblíbené činnosti, prodělané nemoci či jaké doma dodržují rituály apod.

Mezi další metodu diagnostiky v mateřské škole patří analýza hry. Poskytuje učitelce vzácné informace o sledovaném dítěti. Hra je nejdůležitějším prostředkem dítěte, díky kterému se může sebevyjádřit. Při výběru dětské hry vyzorujeme, v jakém psychickém rozpoložení zrovna dítě je. Také můžeme zjistit to, jak dokáže respektovat pravidla hry, komunikovat s vrstevníky a podřizovat se těm dětem, které mají zrovna teď vyšší funkci ve hře. (Zelinková, 2001)

Na základě vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně a diagnostiky učitelky v mateřských školách je učitelka schopná vytvořit dítěti ideální individuální vzdělávací program přímo na tělo dítěti. Musí být v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Je to důležitý materiál, který slouží k dalšímu rozvoji dítěte v oblastech, které nejsou jeho silnou stránkou. Individuální vzdělávací program je materiál, který je slouží k rozvoji jedince. Neznamená to však, že každé dítě, které má obtíže nebo je něčím výjimečný musí mít tento program vypracovaný. Vysvětlení k čemu slouží individuální vzdělávací program bude popsáno v následující kapitole.

3.3 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Individuální vzdělávací program je dokument využívaný především učitelkami v mateřských školách. Využívá se u integrovaných dětí se specifickými poruchami učení a dětí s tělesným znevýhodněním. Těmto dětem individuální vzdělávací program musí být vypracován. U dětí s odkladem povinné školní docházky či dětem nadaným je tvorba programu doporučena, ale ne stanovena. Mají tak možnost se lépe připravovat.

Pro vypracování vzdělávacího plánu je nezbytná komunikace s rodiči. Je důležité rodičům vysvětlit, k čemu tento program slouží, neboť se díky neinformovanosti můžeme setkat nejen s pozitivními pohledem na individuální vzdělávací program, ale také s negativním. Ti rodiče, kteří jsou poučení a informování vědí, že individuální vzdělávací program slouží jako pomoc dětem. Program je vypracován na základě speciálního vyšetření, které nám poskytne informace o oblastech, ve kterých je třeba dítě zdokonalit. Učitelky díky tomuto programu rozvíjí dítě na optimální úroveň. V příloze č. 7 je vzorově vypracovaný individuální vzdělávací program.

V naší odborné literatuře najdeme hned několik definic pro tento termín. Například O. Zelinková (2001, s. 172) uvádí:

„Individuální vzdělávací program je závazný pracovní materiál sloužící všem, kdo se podílejí na výchově a vzdělávání integrovaného žáka. Vzniká na základě spolupráce mezi učitelem, pracovníkem provádějícím reedukaci, vedením školy, žákem a jeho rodiči (zákonnými zástupci), pracovníkem pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně – pedagogického centra.“

V pedagogickém slovníku nalezneme vysvětlení tohoto termínu jako program, který je určen žákům se specifickými potřebami. Jde o děti talentované i zdravotně znevýhodněné. Na tvorbě tohoto programu se podílí spousta specializovaných lidí. Patří mezi ně samozřejmě učitel, který vše konzultuje s psychologem, speciálním pedagogem, lékařem a hlavně s rodiči. *„Podle metodického pokynu MŠMT ČR musí být individuální program vypracován pro každého individuálně integrovaného žáka se zdravotním postižením.“* (Průcha, Walterová, 2003, s. 83)

Obě definice uvedené výše se shodují v tom, že individuální vzdělávací program by měl vzniknout za spolupráce odborníků, rodičů i žáka samotného.

Individuální vzdělávací program je závazný a důležitý pracovní materiál nejen pro učitelku mateřské školy, ale i další lidi, kteří se podílejí na vzdělávání dítěte. Vychází ze školního a třídního vzdělávacího programu, který musí být v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (2004). Při vypracovávání

individuálního vzdělávacího plánu se počítá se spoluprací mateřské školy a dalších vzdělávacích institucí, s pedagogicko-psychologickou poradnou a především s rodiči, kteří by měli být s individuálním vzdělávacím programem svého dítěte podrobně seznámeni.

Při tvorbě individuálního vzdělávacího programu bychom měli dodržovat určitá pravidla a uvést v něm vše, co je potřeba. Program nemá přesně danou formu vypracování a není vymezen žádnou vyhláškou ani zákonem. Proto si jej učitelky v mateřských školách vypracovávají samy. Plán slouží převážně učitelce, která podle něho pracuje. Je proto vhodné, aby si ho upravily podle svého uvážení a nepřebíraly jeden vzor od někoho jiného. Co vyhovuje někomu jinému nemusí vyhovovat každému. Je dobré se jinými programy inspirovat a na základě toho si vypracovat program vyhovující vlastním potřebám.

Nejčastěji používaná struktura individuálního vzdělávacího programu obsahuje charakteristiku dítěte, ve které je uvedeno jméno, datum a místo narození. Dále pokračuje anamnézou dítěte, která nám může pomoci pochopit, z jakého důvodu má dítě potíže a v charakteristice mohou být uvedeny i projevy chování při řízené činnosti nebo volné hře. Dále diagnostiku dítěte, která obsahuje závěrečnou zprávu z poradenského zařízení, pedagogickou diagnostiku učitelky, cíle, úroveň spolupráce s rodiči a pedagogické postupy. Posledním bodem v individuálním vzdělávacím programu mohou být záznamy o individuálních pokrocích dítěte a jejich hodnocení. Všechny záznamy a hodnocení by měly být označeny datem a stručným popisem.

Hlavní přínos individuálního vzdělávacího programu máme možnost najít v publikaci O. Zelinkové *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program* (2001):

1. Dítě má možnost pracovat dle svého tempa, svých schopností. Není porovnáváno s ostatními spolužáky a tudíž není vystaveno stresovým situacím. Dítě, které není ve stresu a je pod dohledem učitele, ze kterého cítí, že mu chce opravdu pomoci, dosahuje mnohem lepších výsledků. Cílem není nalézt úlevy pro žáka, ale nejlepší úroveň, na které může dítě pracovat.
2. Do práce s individuálním vzdělávacím programem se zapojují samotní rodiče, kteří se stávají stejně odpovědnými za výsledky svého dítěte jako učitel

i samotné dítě. Jsou průběžně seznamováni s pokroky svého dítěte a jeho perspektivou do budoucnosti.

3. Učitel má možnost pracovat s dítětem na takové úrovni, které dosahuje bez toho, aniž by se musel bát, že nenaplní učební osnovy. Údaje, které získá během svého působení, jsou pro něj zpětnou vazbou.
4. Samotné dítě se z pasivního objektu stává aktivním žákem při působení učitele na jeho osobu a přebírá tak částečně odpovědnost za výsledky reedukace.

Individuální vzdělávací program je vypracováván většinou na jeden až dva roky. Během této doby je užitečné provést jednou za půl roku hodnocení výsledků reedukace, vyhodnocení zapsat do plánu a dle potřeby plán upravit, doplnit. Plán by měl být pružný tak, aby se mohl přizpůsobit potřebám nejen dítěte, ale i pedagogů.

Je využíván převážně v mateřských školách, kde jsou integrované děti se specifickými poruchami či tělesným znevýhodněním a děti s odkladem povinné školní docházky. Využít ho mohou i učitelé v přípravných třídách, ve kterých se také objevují děti s odloženou školní docházkou. K čemu slouží přípravné třídy píšou v následující kapitole.

3.4 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

Přípravné třídy jsou určeny pro děti ze sociokulturního znevýhodněného prostředí. Jejich cílem je připravovat systematicky děti na bezproblémový vstup do základní školy a to nejenom děti ze sociokulturního znevýhodněného prostředí, ale také děti s odkladem povinné školní docházky. Základem této přípravy je tzv. organizovaná činnost, ve které učitelka využívá různé druhy her, provádí s dětmi rozhovory na různá témata, hudební, výtvarné i pracovní činnosti. Obsahem vzdělání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (2004).

Přípravná třída je zřizována při základních školách s maximálním počtem patnáct dětí.

Zřizování přípravných tříd pod základními školami umožňuje školský zákon § 47

Přípravné třídy základní školy, který říká: „*Obec, svazek obcí nebo kraj mohou se souhlasem krajského úřadu zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 7 dětí.*“

Vyhláška č. 48/2005 Sb. k tomu stanovuje následující: § 7 Přípravné třídy: „*Obsah vzdělávání v přípravné třídě se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a je součástí školního vzdělávacího programu.*“

Děti přicházejí do třídy na doporučení speciálně pedagogického centra, případně pedagogicko-psychologické poradny, na žádost rodičů, rozhodnutí o přijetí vydává ředitel základní školy.

Přípravné třídy se nezapočítávají do povinné školní docházky a neprobíhá zde klasická klasifikace dětí. Hodnocení je prováděno slovně. V pololetí nedostávají žáci vysvědčení, jak je tomu na základní škole, ale mohou dostat od paní učitelky buď pochvalný list nebo jiné osvědčení o tom, že absolvovaly tuto přípravnou třídu. (Úřad městské části Praha 1, 2008). Po ukončení přípravné třídy obdrží dítě, které má zahájit povinnou školní docházku hodnocení od učitele, které se následně předává škole, do které má žák nastoupit.

Martin Odehnal v článku píše, že: „*Přípravné třídy nás přesvědčily, že mají velký vliv na posilování sebedůvěry. Děti se v nich naučí nejen spoustu věcí, ale získají důležité návyky pro školní režim, posílí si schopnost soustředění.*“ (Odehnal in Šteffová, 2013)

Ač není povinné vypracovávat v přípravných třídách individuální vzdělávací program, je to pro danou učitelku mnohem jednodušší, když ví, v jaké konkrétní oblasti mají děti problém. Doporučuje se tedy učitelkám v mateřských školách i v přípravných třídách vypracovat individuální vzdělávací program pro každého žáka, aby byla jejich práce kvalitnější a dítě tak bylo co nejlépe připravováno na vstup do první třídy základní školy.

ÚZEMÍ	ŠKOLY	PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY
Česká republika	238	282
Hlavní město Praha	49	59
Středočeský kraj	14	14
Jihočeský kraj	3	3
Plzeňský kraj	10	13
Karlovarský kraj	18	24
Ústecký kraj	72	81
Liberecká kraj	5	7
Královéhradecký kraj	10	10
Pardubický kraj	8	9
Kraj Vysočina	7	9
Jihomoravský kraj	10	16
Olomoucký kraj	6	6
Zlínský kraj	1	1
Moravskoslezský kraj	25	30

Tabulka č. 2: Počet přípravných tříd v ČR a v jednotlivých krajích

Zdroj: Ústav pro informace ve vzdělávání

Podle statistiky přípravných tříd bylo v roce 2012/2013 v České republice celkem 282 přípravných tříd. Dle tohoto údaje lze říci, že přípravné třídy jsou hodně vyhledávané.

4 STIMULAČNÍ PROGRAMY

Další možností jak vzdělávat děti s odkladem povinné školní docházky jsou stimulační programy, které jsou vytvářené speciálně pro děti s odkladem školní docházky. Jde o programy, které jsou realizovány v mateřské škole a pedagogicko-psychologických poradnách (Bubeníčková 2000). Mezi nejznámější stimulační programy patří například: MAXÍK (Němečková 2014), KUPREV, HYPO (Dvořáková, 2008), Metoda dobrého startu (Rajchlová, 2013) či Metoda podle Elkonina. (Dvořáková, 2008)

„Stimulační edukativní skupiny byly vytvořeny jako program rozvoje předškolních dětí, které jsou nějakým způsobem potencionálně ohroženy v počáteční fázi výuky. Hravou formou rozvíjejí schopnost, dovednosti a funkce důležité pro zvládnutí trivია.“
(Bednářová, Šmardová, 1999, s. 5)

4.1 MAXÍK

Jde o stimulační program, který je určen dětem předškolního věku, dětem s odkladem školní docházky, a je vhodný také pro děti v 1. a 2. ročníku základních a speciálních škol, které mají potíže s učením. Do programu nejsou zařazeny jen děti, ale také jejich rodiče a učitelé, kteří by měli respektovat základní potřeby dítěte a chápat jejich problém. V programu je zdůrazněna pravidelnost režimu, uvědomělé sezení dítěte, srozumitelné a pro dítě jasné zadávání úkolů od dospělého, vytyčení pravidel a jejich dodržování a hlavně důslednost při plnění zadaných úkolů. Uplatňuje se příjemný přístup dospělých k dítěti tak, aby dítě nebylo vystaveno frustrujícím a stresujícím situacím, nebylo negativně hodnoceno.

Během 15 lekcí se lektorky věnují činnostem, které jsou zaměřeny na nácvik nových pohybových stereotypů (stabilní postoj, zvládnutí rovnováhy, správné sezení, správné dýchání, úchop psacího náčiní), rozvoj komunikačních dovedností (všeobecný rozvoj pojmového myšlení a řeči – správné tvoření vět, výslovnost, porozumění slyšeného

obsahu), rozvoj dílčích funkcí v oblastech zrakového, sluchového vnímání, rozvoj prostorové orientace, dále grafomotorické dovednosti a koncentrace pozornosti.

Celý program je koncipován tak, aby byla rovnoměrně posilována složka percepční, grafomotorická a motorická.

Autorkou tohoto programu je Pavla Bubeníčková, která při vytváření tohoto programu vycházela ze své dlouholeté zkušenosti, kdy pracovala především s dětmi se specifickými poruchami učení. V současné době je akreditován MŠMT pod názvem *Percepční a motorická oslabení ve školní praxi*. S tímto programem se seznámíme především v rámci spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, vzdělávacích kurzů, nebo také ve spolupráci s logopedem. (Kropáčková, 2012)

4.2 KUPREV

Kuprev je primárně preventivní program, který je také akreditován MŠMT. Slouží převážně dětem od 4 let do zahájení povinné školní docházky a je také vhodný pro odklad povinné školní docházky a též pro děti s narušenou komunikační schopností. Cílem tohoto programu je zabránit vzniku rizikové skupiny dětí s adaptačními problémy. Jedná se o párový program pro dvojici rodič (dospělý) – dítě. Dospělý se během programu naučí, jak má s dítětem správně pracovat. Dospělý tak získá jistotu v práci se svým dítětem.

Program je orientační a poskytuje dítěti orientaci v prostoru a hlavně orientaci vlastní osobou a orientaci sociální. Umožní mu to tak bezproblémové začlenění do společnosti a také dobrý start povinné školní docházky.

S programem KUPREV mohou metodicky pracovat psychologové nebo speciální pedagogové v pedagogiko – psychologické poradně, dále pak učitelky mateřských škol a vyškolení lektoři, kteří prošli speciálním školením a mají tak platné osvědčení o absolvování kurzu.

Autorkou kurzu je Pavla Kuncová, která je dětským klinickým psychologem. Název je tedy odvozen KU – počáteční písmena autorky a PREV – počáteční písmena ze slova preventivní. (Kropáčková, 2012)

4.3 HYPO

Autorkou HYPO programu je Zdeňka Michalová. Jedná se o práci s dětmi předškolního a mladšího školního věku od 5 do 10 let a je vhodný také pro děti s odkladem povinné školní docházky. Během cvičení si děti posilují zrakovou a sluchovou paměť, koncentraci pozornosti a částečný rozvoj percepčně-kognitivních funkcí. Název je zkratka slov hyperaktivita a pozornost. Proto je program určen převážně pro děti s poruchou pozornosti, která byla dříve uváděna jako LMD (lehká mozková dysfunkce), v současné době jako ADHD (porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou) a ADD (bez hyperaktivity). Uplatňuje se individuální práce pod vedením pedagoga nebo rodiče. Program je koncipován do 12 lekcí. Jedna lekce trvá týden během kterého má dítě splnit 6 až 7 úkolů. Rodič by měl s dítětem na zadaných úkolech pracovat denně. Hravou formou se tak dítě učí pracovat na úkolu, dokáže ho přijmout a dokončit jej. Rozvíjí se tím potřebné pracovní návyky. Program mohou vést nejen speciální pedagogové, školní speciální pedagogové, ale také učitelé mateřských škol. (Kropáčková, 2012)

4.4 METODA DOBRÉHO STARTU

Tento stimulační program je určen převážně pro skupinovou práci o maximálně 8 dětech ve věku od pěti let. Dost často se program používá pro děti s odkladem školní docházky a také jako reedukační metoda pro děti se specifickými poruchami učení. Program je zpracován do 25 lekcí, které mají obdobnou strukturu. Celou dobu program doprovází doprovodné písně, a jsou součástí dílčích úkolů, pohybu. Během lekcí se posilují sociální a jazykové kompetence, sluchová a zraková percepce, pravolevá orientace a pohybové dovednosti např. pohybem ztvárnit písničku, sladit pohyb s rytmem atd. a klade velký důraz na rozvoj grafomotoriky. Respektuje individuální zvláštnosti dítěte a možnosti daného učitele. Je nabízen v rámci vzdělávacích kurzů DYS-centra Praha, může se také používat v mateřských školách jako skupinová nebo individuální vzdělávací činnost. Samozřejmě se dosáhne lepších výsledků, když se úzce spolupracuje

s rodiči, ale není to podmínkou programu. (Kropáčková, 2012)

4.5 METODA PODLE ELKONINA

Metoda podle Elkonina je program zaměřený na rozvoj jazykových schopností, rozvoj fonemického (hláskového) uvědomění si slov, manipulace s hláskami jako předpoklad pro nácvik čtení a psaní. Českou verzi tohoto programu vypracovala Mikulajdová a Dostálová . Program je vhodný pro šestičlennou skupinku dětí, ve které si řeší jednotlivé zadané jazykové úkoly a mohou hrát i jazykové hry, ke kterým používají pracovní sešit tzv. Hláškař.

Metoda je rozpracována do 32 lekcí, během kterých se děti seznamují se slovy, hláskami i písmeny. Vedle jazykových schopností u dětí rozvíjí také sebekontrolu a pozornost. (Kropáčková, J. 2012)

V české republice se využívají i jiné stimulační programy. Avšak programy popsané v mé bakalářské práci považuji za nejvíce používané. Po absolvování kurzu některého ze stimulačních programů získají účastníci certifikát, který je opravňuje k práci s daným programem. Převážně to bývají pracovníci v pedagogicko-psychologických poradnách a učitelky v mateřských školách.

V konání stimulačních kurzů pro děti s odkladem školní docházky se počítá se s úzkou spoluprací rodičů. Ve většině uvedených programech je spolupráce s rodiči doporučována nejen z důvodu naučení se pracovat se svým dítětem, ale také k získání jistoty.

5 SHRnutí TEoretické Části

V této části bakalářské práce jsem se zabývala teoreticky problematikou odkladů povinné školní docházky. Po studiu odborné literatury jsem zjistila, že se většina odborníků shoduje na tom, že nejčastější příčinou odkladu povinné školní docházky je nedostatečná tělesná, psychická a emocionální zralost dítěte. Jedná se o otázku školní zralosti a školní připravenosti. Jsou však i další možné příčiny, mezi které patří důvody ze strany rodičů a také mateřské a základní školy. Jednou z podmínek pro úspěšný vstup do první třídy je provázanost preprimárního a primárního stupně vzdělávání. Posouzení školní zralosti se opírá o dlouhodobé sledování dítěte v průběhu předškolního věku. To nejčastěji provádějí rodiče, učitelky v mateřských školách, učitelky prvních tříd při zápisu a popřípadě pediatři. Mají-li někteří z výše jmenovaných pochybnosti o vhodnosti nástupu dítěte do školy, provádí odborné diagnostické vyšetření pedagogicko-psychologická poradna. Ta využívá několikero diagnostických metod, mezi které patří Orientační test školní zralosti, Pozorovací schéma k posuzování školní způsobilosti, Zkouška znalostí předškolních dětí, Vývojový test zrakového vnímání M. Frostigové, Edfeldtův reverzní test a Obrázkově-slovníková zkouška. Je-li dítěti doporučen odklad školní docházky má možnost navštěvovat přípravnou třídu. Zde je systematicky připravováno k začlenění do vzdělávacího procesu od prvního ročního ročníku základní školy a předchází se tak k případným neúspěšným začátkům ve školní docházce.

Pro děti, které mají odklad školní docházky existují různé stimulační programy, které u nich rozvíjí kognitivní a motorické funkce. Jsou to například MAXÍK, HYPO, KUPREV, dále Metoda dobrého startu, Metoda podle Elkonina a mnoho dalších. Tyto programy provádějí speciálně vyškolení odborníci a počítá se zde s úzkou spoluprací s rodiči.

Jelikož je v posledních letech vysoké procento dětí s odkladem povinné školní docházky, tak bude autorka v praktické části zjišťovat z jakého nejčastějšího důvodu byl doporučen odklad povinné školní docházky vybraným dětem.

II PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se zabývá procesem udělování odkladů povinné školní docházky u vybraných dětí, kterým v daném školním roce bude na základě vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně odložena povinná školní docházka o jeden rok. Prostřednictvím kvalitativního šetření chci zjistit, kdo je do tohoto procesu zapojen. Proto jsem se rozhodla zpracovat pět kazuistik šestiletých dětí, které budou doplněny rozhovory s rodiči.

6 CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem výzkumu bylo analyzovat příčiny udělování odkladů povinné školní docházky u vybraných dětí. Dílčími cíli bylo zjistit, jakou roli v rozhodovacím procesu hrají rodiče, učitelky a psycholog, a jak se realizuje vzdělávání dětí s odkladem povinné školní docházky na vybrané mateřské škole.

K výzkumu jsem si položila následující tři výzkumné otázky:

1. Jaký je hlavní důvod udělení odkladů povinné školní docházky u sledovaných dětí?
2. Jakou roli v rozhodovacím procesu o odkladu povinné školní docházky hrají jednotlivé subjekty (učitelky mateřské školy, psycholog, rodiče)?
3. Jak je realizováno vzdělávání dětí s odkladem školní docházky na vybrané mateřské škole?

6.1 METODY VÝZKUMU A KRITÉRIA HODNOCENÍ

Metodami výzkumu je zejména kazuistika, vypracována u pěti vybraných dětí, dále pak strukturovaný rozhovor s rodiči a v neposlední řadě pozorování práce psychologů v pedagogicko-psychologické poradně, pozorování práce učitelek a dětí v prostředí

mateřské školy a analýza pedagogické dokumentace.

Všechny rozhovory s matkami vybraných dětí probíhaly soukromě a získané informace byly písemně zaznamenávány. Původně měly být rozhovory prováděny s oběma rodiči, ale díky omezeným časovým možnostem byly vykonány pouze s matkami dětí.

Cílem rozhovoru bylo zjistit, kdo dal první impuls k vyšetření školní zralosti, jakým způsobem spolupracují s mateřskou školou po zjištění odkladu. Zda mají povědomí o nabízených stimulačních programech a jak se doma věnují svému dítěti. Pro lepší orientaci jsem se rozhodla použít označení matka – A, B, C, D, E. Přesný přepis provedených rozhovorů je k nalezení v příloze č. 2.

Pro rozhovor bylo použito pět okruhů otázek:

- 1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?
- 2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky. Pokud ano, jak?
- 3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské školy? Znáte nějaké stimulační programy pro děti s odkladem povinné školní docházky?
- 4) Znáte nějaké stimulační programy pro děti s odkladem povinné školní docházky?
- 5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

6.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÝCH SOUBORŮ A ORGANIZACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Pro výzkum v bakalářské práci jsem oslovila mateřskou školu, ve které se nacházelo několik dětí s doporučením na vyšetření školní zralosti. S pomocí paní učitelky v mateřské škole jsem si vybrala pět dětí. Hlavním kritériem byl věk dítěte a dále zmíněné rozhodnutí k vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně.

Na počátku výzkumné práce jsem měla za úkol vybrat si skupinu dětí pro realizaci mého výzkumného šetření. Skupina dětí byla sestavena z vybrané mateřské školy. O pozorování a rozhovorech bylo nutné seznámit zákonné zástupce – rodiče dětí. Bylo nutné sdělit rodičům, v čem spatřuji jejich spolupráci na mé bakalářské práci a ujistit je, že zachovám jejich anonymitu a použiji smyšlená jména. Ráda bych na tomto místě ocenila vstřícný a ochotný přístup všech rodičů při poskytování rozhovorů a poskytování důvěrných informací. Byli tak ochotní, že mi dokonce poskytli kontakty pro případ, kdy by bylo potřeba doplnit ještě některé informace.

Jednalo se o děti ve věku pěti a šesti let. Celkem byli vybráni tři chlapci a dvě dívky. Vybírala jsem je z jedné pražské mateřské školy, která je zařazena do školské sítě a pracuje dle školního vzdělávacího programu, který vychází z Rámcového vzdělávacího programu. V mateřské škole se nacházejí dvě třídy, které jsou uspořádány dle věku dětí a jsou zařízeny homogenně. Učitelka v mateřské škole má vysokoškolské vzdělání. Všechny vybrané děti se narodily v Praze.

6.3 ČASOVÝ HARMONOGRAM

Mateřskou školu jsem začala navštěvovat v rámci bakalářské práce již v listopadu. Během tohoto měsíce jsem si vybrala s pomocí učitelky pět dětí, kterým bylo doporučeno vyšetření na školní zralost. Tyto děti jsem pak několikrát navštívila přímo v mateřské škole. Následovalo pozorování v pedagogicko-psychologické poradně, které proběhlo 9. 1. 2014. Po vyšetření následovaly soukromé rozhovory s psychologkou a rodiči. Poté jsem se domluvila s rodiči na rozhovorech, které jsem provedla 3. 2. 2014. Během rozhovoru jsem zjišťovala cenné informace o vývoji dítěte pro sestavení kazuistik a dále získala doplňující informace na téma odkladu povinné školní docházky. O týden později následoval krátký rozhovor s učitelkou v mateřské škole, který se týkal vzdělávání dětí v mateřské škole a individuálního vzdělávacího programu a v neposlední řadě pedagogického doporučení.

7 KAZUISTIKY A VYŠETŘENÍ V PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ PORADNĚ

Kazuistiky vypracované v rámci praktické části práce vznikaly na základě řízených rozhovorů s rodiči vybraných dětí. Během rozhovoru byly pokládány rodičům totožné otázky ve stejném pořadí a dále rodičům položila autorka ještě doplňující otázky k tématu. Pro utajení identity pozorovaných dětí i rodičů byly použity smyšlená jména.

7.1 PATRIK

Patrik se narodil 8. 6. 2008 a pochází z úplné rodiny. Oba rodiče získali nejvyšší vzdělání na středním odborném učilišti. Otec je vyučen v oboru kuchař-číšník, v současné době pracuje jako dělník na jatkách. Matka se vyučila jako prodavačka, poté pokračovala v nástavbovém studiu podnikání v oboru, ukončeném maturitní zkouškou. V současné době je na mateřské dovolené s nejmladší dcerou.

Prenatální období

Rodiče těhotenství neplánovali, Patrik byl prvním dítětem v pořadí, matka byla z počátku překvapená, později během gravidity se začala s manželem na miminko těšit. Do pátého měsíce matka zvracela, neudržela v sobě běžnou stravu. Tatínek u porodu bohužel nemohl z pracovních důvodů být. Po jejich návratu z porodnice se manželce i Patrikovi dostatečně věnoval. Porod se zpozdil o týden, a neproběhl zcela hladce. Trval dvanáct hodin, během porodu dostávala matka medikamenty a jelikož bylo dítě bez dostatečného kyslíku, nestihla se udělat sekce (císařský řez) a pristoupilo se jako k nejlepšímu a hlavně nejrychlejšímu řešení a to použití forcepsu neboli kleští. Patrika po porodu museli rozdýchávat, byl převezen v inkubátoru na neonatologické oddělení s podezřením na krvácení do mozku. V nemocnici spolu s matkou pobýli týdny a po této době se vrátili domů k otci, který pro ně připravil příjemné prostředí. Vážil 3350 g a měřil 50 cm.

Kojenecké a batolecí období

Ve třech měsících mu dětská lékařka zjistila, že frontální šev na hlavě již má rostlý (normálně dorůstá kolem druhého roku). Proto musel jít Patrik ve třinácti měsících na operaci s kraniostenózou (povolení švu, aby mohla růst lebka a mozek se neutlačoval). Po operaci chodil na pravidelné kontroly do dvou let. Zotavoval se velmi rychle.

V jedenácti měsících začal chodit, před chůzí měl vývoj v normálu, tudíž chůze přišla po všech fázích. První zub se Patrikovi vyklubal kolem pátého měsíce. První slova použil kolem jednoho roku. Patrik absolvoval se svou matkou zápis do mateřské školy a v září 2011 do ní začal docházet. O okolí měl Patrik zájem velký, měl podnětné prostředí a do mateřské školy se těšil.

Pleny přestal nosit kolem osmnáctého měsíce, ale v případech, že někam jeli, nebo zůstával někde přes noc bez matky, tak pleny byly raději použity. Kromě operace po jednom roce byl Patrik zdravé dítě a neprodělal žádné jiné závažnější ani opakující se onemocnění.

Předškolní období

Ještě než nastoupil chlapec do mateřské školy, docházel půl roku do jeslí, z důvodu nástupu jeho matky do práce. V jeslích se choval plaše, nedůvěřoval moc cizím lidem. Po obědě chodil domů, a to s maminkou nebo s prarodiči.

Patrik do mateřské školy nastoupil 5. 9. 2011. Adaptace na mateřskou školu probíhala zpočátku špatně, později zjistil, že se nemá čeho obávat. Ze začátku komunikoval pouze s jednou učitelkou, postupně si nacházel cestu i k dalším dospělým. Do činností se zapojuje rád, na režim dne v mateřské škole si zvykl celkem rychle. Patrik je celkem tiché a stydlivé dítě, přesto je u dětí dost oblíbený a je kamarádský. Patrikova pozornost je dost slabá, mluvní projev je celkem dobrý a na svůj věk má dosti bohatou slovní zásobu, kterou tedy využívá převážně s učitelkami nebo rodiči. S dětmi se dorozumívá krátkým souvětím. Vada řeči nebyla zaznamenána. V sebeobsluze je samostatný, zvládá základní hygienické návyky. Mezi jeho nejoblíbenější zájmy patří fotbal a počítačové hry.

Vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně

Psychologické vyšetření školní zralosti bylo provedeno na doporučení učitelky v mateřské škole a na žádost matky dne 9. 1. 2014. Patrikovi v té době bylo pět let a sedm měsíců.

Patrik byl k paní psycholožce celkem odtažitý a nedůvěřivý. Až po pár úkolech začal spolupracovat na zadaných úkolech. Rozvoj artikulace řeči odpovídá věku dítěte, řeč je srozumitelná, slovní zásoba bohatá. Pozornost je rychle unavitelná, soustředěně dokáže Patrik pracovat max. čtyři minuty. Jakmile ho činnost přestane bavit, odkloní se jeho pozornost k vedlejším podnětům. Potřeba individuální práce. Zraková percepce je méně rozvinutá než sluchová. V té nemá Patrik potíže. Jemná motorika je také mírně oslabená, úchop tužky špatný, křečovitý (zápěstí a paže nejsou dostatečně uvolněné). Úroveň intelektových schopností odpovídá pásmu průměru.

Závěr a doporučení

Oslabena zraková percepce, projevy poruchy pozornosti, oslabená jemná motorika. Lze předpokládat specifické vývojové poruchy učení.

Vzhledem k výsledkům vyšetření byl Patrikovi doporučen odklad povinné školní docházky o jeden rok.

Během pozorování v mateřské škole jsem zjistila, že Patrik patří mezi oblíbené děti v kolektivu, přesto je stydlivý. Během činností je patrná slabá koncentrace. Z informací od učitelky je zřejmé, že pokud je Patrikovi věnována individuální péče, získává větší jistotu ve vykonávání činností. Stále se musí věnovat pozornost úchopu tužky, který je vážně křečovitý. Proto jsou zapojovány činnosti na uvolnění celé paže.

Matka v rozhovoru uvedla, že pro vyšetření školní zralosti se rozhodli s manželem na doporučení učitelky v mateřské škole. S mateřskou školou spolupracují a počítají s předáním závěrečné zprávy ve prospěch svého dítěte.

7.2 EMIL

Emil se narodil 15. 4. 2008 a pochází z úplné rodiny. Otec dosáhl vysokoškolského vzdělání v ekonomickém směru. Nyní pracuje na pozici vedoucího ekonomického oddělení v soukromé firmě. Matka má vystudovanou střední odbornou školu a dále pak jazykovou školu. V současné době pracuje jako překladatelka

Prenatální období

Těhotenství oba rodiče plánovali a na druhé dítě se těšili jak rodiče, tak starší dcera Zora. Během těhotenství nebyly žádné komplikace, proto matka pracovala do osmého měsíce. V posledním měsíci se zjistilo, že Emil se stále v děloze neotočil, tudíž byl porod koncem pánevním. Matka odmítla sekci, proto i přes určitá rizika proběhl samotný porod klasicky a trval necelých jedenáct hodin. Vážil 3550 g a měřil 50 cm.

Tatínek byl u porodu a po narození syna byl velice šťastný, že syn i manželka jsou v pořádku. Jejich dcera byla po dobu hospitalizace své matky v péči prarodičů, neboť otec musel chodit do práce a po návratu matky z porodnice byla velkou pomocnicí v péči o Emila.

Kojenecké a batolecí období

Jako novorozenec byl Emil dost neklidné dítě, během noci rodiče budil pláčem i šestkrát. Kojen byl plně do jednoho roku a přechod z mateřského mléka na běžnou stravu byl těžký, neboť byl závislý na kojení. První zoubek vylezl Emilovi kolem pátého měsíce, lézt začal cca kolem desátého měsíce a chodit dva měsíce poté. První slůvka od něj rodiče slyšeli v jednom roce a to ta - ta, ba - ba a pa - pa. V období do tří let neprodělal Emil žádné závažné ani opakované onemocnění. Jen běžné chřipky a ty také nebyly časté. Kolem druhého roku se Emilova řeč zdokonalovala tak, že dokázal mluvit v krátkých větách, ale měl špatnou výslovnost. Matka byla s Emilem na mateřské dovolené tři roky. Před ukončením absolvovala zápis dítěte do mateřské školy, kam docházela i jeho starší sestra.

Předškolní období

Emil do mateřské školy nastoupil 12. 9. 2011. Adaptace na mateřskou školu probíhala problémově. Každé ráno Emil plakal doma i ve školce. Emil si později na mateřskou školu zvykl, ale stále pláče, když má matka odejít. Emilovi nikdy nebylo ve školce nic zakazováno, nebylo mu ubližováno ani nic nuceno. Přesto se situace nemění. V rozhovoru matka uvádí, že je Emil tzv. „mamánek“ a ona si to i přes tyto obtíže užívá. Emil si v mateřské škole hraje jen s určitými dětmi, je kamarádský, přesto někdy dojde k nedorozumění mezi nimi. Emil chce mít vždy pravdu. Do činností se Emil zapojuje nerad, pokud se zapojí, tak spíše mlčky přihlíží a jeho pozornost po pěti minutách klesá. Např. při výtvarných činnostech se snaží práci udělat co nejrychleji, aby jí měl za sebou a mohl si jít zase hrát. Emil má vadu výslovnosti, která se zjistila už dříve, ale bohužel se nelepší. Dochází s rodiči do logopedické poradny, kde se snaží napravit ř a s, ale Emil nespolupracuje. Doma s maminkou vůbec nechce pracovat a v ordinaci u paní logopedky opět neudrží pozornost a začnou ho zajímat jiné věci. I tady se domáhá přítomnosti své matky. V sebeobsluze má jisté mezery. Při oblékání není samostatný, vždy potřebuje pomoc. Hygienické základy zvládá. Mezi jeho jediný koníček patří playstatiton. Je to jediná činnost, u které vydrží delší dobu. Maminka tuto aktivitu již omezila z celého odpoledne na maximálně jednu hodinu denně.

Vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně

Psychologické vyšetření školní zralosti bylo provedeno na doporučení učitelky mateřské školy a na žádost matky dne 9. 1. 2014. Emilovi bylo v té době pět let a devět měsíců. Emil od začátku moc nespolupracuje, nechce komunikovat a dožaduje se přítomnosti své matky. Při vyšetření potřebuje na úkoly více času, neví si s tím rady. Artikulační projev řeči je opožděný, řeč je agramatická, ale celkem srozumitelná. Oslabené je také porozumění v oblasti nestandardních instrukcí. Pozornost je rychle unavitelná, soustředěná práce max. tři až pět minut, následuje únava a domáhání matky. Je potřeba individuálního vedení. Zrakové i sluchové vnímání není dostatečně rozvinuté. Jemná motorika je oslabená. Úroveň intelektových schopností neodpovídá pásmu průměru.

Závěr a doporučení

Nerovnoměrné vývojové zrání, oslabená percepce a projevy poruchy pozornosti, oslabena jemná motorika. Pracovní a sociální nezralost. Intelektové schopnosti v pásmu podprůměru. Vzhledem k výsledkům vyšetření byl doporučen Emilovi odklad povinné školní docházky.

Při pozorování Emila v mateřské škole jsem zjistila, že pokud Emilovi kvůli jeho řečové vadě někdo nerozumí, dokáže být na ostatní děti nepříjemný. To mi potvrdila i učitelka ve třídě, podle které je celkem oblíbený v kolektivu, ale pokud není po jeho, tak se vzteká. Během hodiny za mnou několikrát přišel a ptal se mě, kdy pro něj přijde maminka. Pokud bych o Emilovi nevěděla, že je to běžná situace, myslela bych si, že je to výjimečná situace.

K vyšetření školní zralosti souhlasila maminka s manželem. Doporučeno jim to bylo učitelkou, se kterou již v této době spolupracují. Zprávu z vyšetření mateřské škole předala a počítá i s další spoluprací.

7.3 LEONTÝNKA

Leontýnka se narodila 18. 5. 2008 a pochází z úplné tříčlenné rodiny. Je tedy jedináčkem. Otec vystudoval vysokou školu ekonomického zaměření. Nyní pracuje jako vedoucí ekonomického oddělení v soukromé firmě. Matka vystudovala střední školu se zaměřením na zdravotnictví. Zaměstnána je v nemocnici jako zdravotní sestra.

Prenatální období

Leontýnka byla dlouho plánovaná. Trvalo dlouho než matka přišla do jiného stavu. Když se dozvěděli o graviditě, byla celá rodina šťastná a na svou dceru se všichni moc těšili. V sedmnáctém týdnu podstoupila maminka amniocentézu (vyšetření plodové vody) kvůli pravděpodobnosti downova syndromu. Ten se naštěstí nepotvrdil.

Narození očekávané dcery si chtěl užít také otec, proto byl přítomný u porodu a hrdě

přestříhl pupeční šňůru. Leontýnka vážila 3500 g a měřila 51 cm a narodila se bez komplikací. Leontýnka se narodila jako první dítě a stále nemá žádného sourozence.

Období do 3 let

Maminka Leontýnku kojila necelé dva měsíce, po tomto období se muselo přejít na speciální dietní umělou výživu a potravinové doplňky. Při přechodu byla neklidná, plačtivá, ale po zvyknutí si na umělou výživu se vše vrátilo do normálu a z Leontýnky se stalo opět klidné, hravé a usměvavé dítě.

První zoubek měla Leontýnka již od narození, nejen z tohoto důvodu se muselo přejít na speciální stravu. Další zoubky lezly postupně po dvou měsících. Lézt začala kolem jedenáctého měsíce a chodit začala v měsíci patnáctém.

V osmnáctém měsíci byl Leontýnce diagnostikován vesikoureterální reflux (zpětný tok moče z močového měchýře do močovodu, ledvinné pánvičky a do ledviny místo pouze jednosměrného toku opačným směrem). Tato anomálie je léčena nízkou dávkou antibiotik. V Leontýnčině případě po léčbě vymizel do jednoho roka a od té doby prodělala pouze chřipky a podobné nemoci.

Vývoj řeči probíhal u dívky celkem rychle. V jednom roce se již uměla dorozumět pomocí jednoslovných vět, postupně přijímala více slov do své zásoby. Prarodiče na děvče mluvili šišlavou řečí, a proto je Leontýnčina řeč ještě dnes mírně agramatická. Dochází spolu s rodiči na logopedii, kde se doučuje hlásky č, š, ž, r a ř. Jde to pomalu, ale jisté pokroky už rodiče i učitelky v mateřské škole zaznamenali.

Předškolní období

Nástup do mateřské školy se posunul o čtrnáct dní, tudíž Leontýnka nenastoupila hned na začátku září, ale v jeho polovině. Adaptace podle rodičů i učitelek probíhala trochu hůře. Stranila se kolektivu dětí, s dětmi ani s dospělými nekomunikovala. Při změnách činností v mateřské škole se často rozplakala. V současné době je začleněná v kolektivu dětí, více si hraje s chlapci. Je hravá, kamarádká. Do řízených činností se zapojuje, její pozornost je však krátkodobá. Na svůj jazykový projev potřebuje více času, slovní zásoba je menší, při komunikaci nedodržuje slovosled, má vadu výslovnosti –

navštěvuje logopedickou poradnu. Při individuální práci potřebuje více času na pochopení zadaného úkolu. Ráda kreslí a ráda se zapojuje do pohybových činností. V sebeobsluze je samostatná, sama se svlékne i oblékne s dopomocí. Nají se sama, problémy jí dělá používání příboru. Její největší záliby jsou tanec, kreslení, modelování a jízda na kole.

Vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně

Psychologické vyšetření školní zralosti bylo provedeno na žádost matky dne 9. 1. 2014. Leontýnce bylo v té době pět let a osm měsíců. V osobním kontaktu s psycholožkou je Leontýnka přátelská, komunikuje a spolupracuje bez obtíží, uvolněně. Rozvoj artikulace řeči je opožděný, řeč je agramatická, ale srozumitelná. Zatím je lehce oslabené i porozumění řeči v oblasti nestandardních instrukcí a významu slov. Pozornost je rychleji unavitelná, soustředěně Leontýnka pracuje tři až pět minut, následuje únava a častější odklon pozornosti k vedlejším podnětům. Z toho důvodu potřebuje individuální vedení, zvláště v nácviku nových činností a při skupinových aktivitách. Převládá mechanická forma učení nad logickým vyvozováním. Leontýnka je přemýšlivá a tvořivá. Zrakové a sluchové diferencované vnímání není zatím dostatečně rozvinuto. Úroveň rozvoje jemné motoriky je mírně oslabená, ale dobře kompenzovaná (zápěstí a paže nejsou dostatečně uvolněné, z toho důvodu tlačí na tužku). Orientační úroveň intelektových schopností odpovídá pásmu průměru.

Závěr a doporučení

Vývojové poruchy řeči, oslabená zraková i sluchová percepce, oslabená jemná motorika, projevy poruchy pozornosti. Lze předpokládat specifické vývojové poruchy učení. Vzhledem k výsledkům vyšetření byl Leontýnce doporučen odklad povinné školní docházky o jeden rok.

Leontýnka je dle mého názoru velmi kamarádká, ráda komunikuje. V její řeči je zřejmá vada výslovnosti, ale je srozumitelná. Učitelka upozornila na její krátkodobou pozornost během činností. Jediná aktivita, u které vydrží dlouhou dobu je pohyb v jakékoli podobě.

Leontýnčina maminka si byla vědoma, že má Leontýnka nedostatky ve vývoji. Proto si po domluvě s manželem zjistili kontakt na pedagogicko-psychologickou poradnu. Ve školce to oznámili až když nesli učitelce zprávu z vyšetření. Počítají se spoluprací s mateřskou školou během odkladového roku.

7.4 MAGDALÉNA

Magdaléna pochází ze čtyřčlenné úplné rodiny a narodila se 22. 3. 2008. Otec vystudoval vysokou školu pedagogického směru a pracuje jako pedagog na střední škole. Matka vystudovala gymnázium a její zaměstnání je sociální pracovnice. V současné době je však stále na mateřské dovolené s mladší dcerou.

Prenatální období

Magdaléna byla plánované dítě, narozena předčasně o dva týdny. Od druhého trimestru byla matka doporučena na rizikové těhotenství kvůli zdravotním problémům, které měla před graviditou.

Na narození své prvorozené dcery se oba rodiče i prarodiče těšili. Pohlaví dítěte si nechali rodiče sdělit ještě před porodem. Proto během posledních měsíců pořizovali vybavu pro svou dceru a připravovali jí útulný dětský pokojíček v bytě dva plus jedna.

Samotný porod proběhl forcepsem (kleštěmi) o dva týdny dříve, trval patnáct hodin. Po porodu musela být kvůli endometrióze provedena resekce ovária (odebrání vaječníku). Magdaléna vážila 3500 g a měřila 49 cm. U porodu byl přítomný otec a po příchodu z porodnice byl nápomocen v obvyklých domácích pracích. V nepřítomnosti otce byli matce k dispozici prarodiče.

Období do 3 let

Toto období proběhlo u Magdalény po všech stránkách bez problémů. Kojena byla matkou do šesti měsíců, poté pomalu přecházela na běžnou stravu. Magdaléna začala lézt kolem osmého měsíce a na nohy se postavila a první krůček udělala v jedenáctém

měsíci. První zoubky se jí začaly klubat v devátém měsíci. V devátém měsíci se také objevila první srozumitelná slůvka ma – ma , ba – ba, ta – ta.

Jelikož je rodina sportovně založena, uměla Magdaléna jezdit na lyžích již ve dvou a půl letech. V tomto období došlo k akceleraci ve fyzickém vývoji. Ve srovnání s ostatními dětmi byla velice pohyblivá, pružná a obratná. Během této doby neprodělala žádné závažné nemoci.

Předškolní období

Magdalénka nastoupila do mateřské školy ve čtyřech letech. Podle matky chtěla nastoupit do mateřské školy již ve třech letech. Maminka jí zapsala do jedné mateřské školy, ale po týdnu jí musela opět odhlásit, protože se k Magdalénce v předškolním zařízení nechovaly paní učitelky pěkně, dokonce jí jedna po odchodu matky ze třídy pohlavkovala. Proto se matka rozhodla, že si dceru nechá ještě doma, neboť byla zrovna na mateřské dovolené s její sestrou.

Ve čtyřech letech nastoupila do nové mateřské školy. Adaptace po minulé zkušenosti neprobíhala zcela hladce, byla celkem plachá, neměla důvěru k cizím lidem a byla dost dlouhou dobu plačtivá. Učitelky nechaly Magdě dostatek času, aby se přizpůsobila novému režimu.

Od začátku docházky nevyhledávala kontakt s ostatními dětmi. Většinu času trávila sama a nebo s jednou paní učitelkou. Ostatním učitelkám moc nedůvěřovala. Během činností pracovala pomaleji a často svou práci nedokončila. Úchop tužky byl z počátku křečovitý, postupně se to zlepšovalo.

Řečový projev byl dost omezený, s nikým Magda nemluvila, později se zjistilo, že má dost vysokou slovní zásobu, ale je schopná jí využívat pouze v menším kolektivu. Sebeobsahu zvládá pomaleji, s dopomocí. Její zájmy jsou kolo, tanec, keramika a zpěv.

Vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně

Psychologické vyšetření školní zralosti bylo provedeno na žádost otce dne 9. 1. 2014. Magdalénce bylo pět let a deset měsíců.

V osobní kontaktu je Magdaléna nedůvěřivá, komunikuje v krátkých větách, spolupráce

při činnostech je s menšími obtížemi, je křečovitá. Rozvoj artikulace řeči odpovídá věku dítěte, řeč je srozumitelná, slovní zásoba bohatá. Pokud je úkol zajímavý, pozornost během plnění neklesá. Magdaléna je celkem zvědavé dítě. Sluchové diferencované vnímání v normálu, zrakové diferencované vnímání není dostatečně rozvinuto. Špatná pravolevá orientace. Úroveň rozvoje jemné motoriky je mírně oslabená (neuvolněné zápěstí, paže). Úroveň intelektových schopností odpovídá pásmu průměru.

Závěr a doporučení

Oslabená zraková percepce, oslabená pravolevá orientace, oslabená jemná motorika, sociální nezralost.

Vzhledem k výsledkům vyšetření byl Magdaléně doporučen odklad povinné školní docházky o jeden rok.

Magdaléna se mnou nechtěla moc komunikovat, neměla ke mě důvěru, jelikož mě neznala. Paní učitelka mi prozradila, že i ona si k ní hledala dlouho cestu. Musela jí dokázat, že jí nehrozí žádné nebezpečí.

O vyšetření školní zralosti zažádal Magdalénčin otec. S mateřskou školou rodiče spolupracují, ale zprávu z vyšetření ještě nepředali.

7.5 FILIP

Filip se narodil 12. 3. 2008, pochází z tříčlenné úplné rodiny. Otec vystudoval střední odborné učiliště v oboru truhlář a dále si dodělal nástavbové studium ukončené maturitní zkouškou. V truhlářině podniká, má svou malou dílnu. Matka také vystudovala střední odborné učiliště v oboru kosmetička, kdy si poté dodělala maturitu ve stejném oboru. V současné době se věnuje tomuto povolání.

Prenatální období

Filipovi rodiče děti vůbec neplánovali, ale když se dozvěděli o těhotenství, tak se rozhodli, že si Filipa nechají. Těhotenství proběhlo bez větších potíží. Matka

onemocněla v pátém měsíci angínou, musela používat antibiotika. K dalším potížím jinak nedošlo.

Porod proběhl klasicky bez přítomnosti otce. Filip vážil 2500 g a měřil 48 cm. Po porodu musel být Filip nasvěcován kvůli dětské žloutence. Po příchodu z porodnice byla na péči o dítě matka sama, neboť otec jezdil pracovat, aby zabezpečil rodinu.

Období do tří let

Jako miminko byl Filip klidný, moc neplakal. Kojen byl plně do půl roku a poté pomalu přecházel na běžnou stravu. Už od útlého dětství nějak zvlášť nereagoval na sluchové podněty, ale maminka to s pediatrem neřešila. Byl jako každé dítě celkem zvědavým o předměty v jeho blízkém okolí.

Lézt začal až kolem devátého měsíce, chodit začal ve třinácti měsících. Zoubky se mu začaly klubat kolem osmého měsíce a první slova vyslovil až kolem patnáctého měsíce. Do té doby upozorňoval pouze hekáním.

Filípek prodělal v tomto období příušnice a drobné chřipky, nic vážnějšího podle matky nenastalo.

Předškolní období

Adaptace v mateřské škole, kam nastoupil Filip v září roku 2011, byla bez problémů. S dětmi v kolektivu vycházel celkem dobře, občas došlo k malému konfliktu kvůli hračce, ale během chvílky se vše uklidnilo a opět si bez problémů hrál. Během činností byl aktivní. Vše pečlivě dokončil, ale nereagoval na pokyny učitelky. Té se to po delší době pozorování nezdálo, a proto doporučila mamince vyšetření na sluch. Na doporučení paní učitelky Filipova matka nereagovala a nechala tak Filipa bez vyšetření. Filipovo řečový projev je na jeho věk dost nevyzrálý a je spíše v podprůměru. Přetrvává u něj výrazná patlavost hlásek. Při rozhovoru s otcem bylo opět doporučeno vyšetření na sluchové podněty a dále také vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně na školní zralost. Podle informací od otce víme, že s Filipem začali chodit do logopedické poradny, aby se jeho patlavost zlepšila a jeho mluvní projev byl na dobré úrovni. Filip je dost zvědavé dítě a o okolním světě má velké informace. Během výtvarných činností je

Filip aktivní, rád kreslí, maluje i modeluje. Jeho úchop tužky je velmi dobrý, není křečovitý. Co se týče pohybu, je velice obratný. Jeho zájmy jsou judo a počítačové hry.

Vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně

Během vyšetření se Filip choval přátelsky, spolupracoval bez problémů, uvolněně, komunikace byla na horší úrovni. Rozvoj artikulace řeči je opožděný, řeč je nesrozumitelná, agramatická. Zatím je také dosti oslabené porozumění řeči v oblasti nestandardních instrukcí. Vše muselo být několikrát z blízké vzdálenosti zopakováno. Pozornost je rychleji unavitelná, soustředěně Filip pracuje kolem pěti minut. Je potřeba individuálního vedení, převážně v nácviku nových činností a skupinových aktivitách. Filip je tvořivý, zvědavý. Úroveň jemné motoriky je v normálu. Orientační úroveň intelektových znalostí odpovídá pásmu průměru.

Závěr a doporučení

Vážně oslabené sluchové diferencované vnímání, projevy poruchy pozornosti, nerovnoměrné vývojové zrání s rysy vývojové poruchy řeči. Intelektové schopnosti v pásnu průměru. Vzhledem k výsledkům vyšetření byl Filipovi doporučen odklad povinné školní docházky o jeden rok.

Filip je dost aktivní dítě. Během docházky do mateřské školy se zjistila sluchová vada, kvůli které má Filip řečový projev na špatné úrovni. Všimla jsem si, že když na něj někdo mluví, natáčí se k dotyčné osobě tou stranou, na kterou slyší lépe.

K vyšetření na školní zralost přistoupili Filipovi rodiče díky doporučení učitelky v mateřské škole. Se spoluprací s mateřskou školou počítají rodiče až v odkladovém roce, proto ještě nepředali ani zprávu z vyšetření.

8 INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT Z ROZHOVORŮ A POZOROVÁNÍ

V této kapitole píšou všechny získané informace a výsledky během šetření. Stručně shrnuji výsledky rozhovorů.

V první otázce se tři matky (A, B a E) shodly na odpovědi s tím, že se po doporučení paní učitelky z mateřské školy dohodly s manželem k vyšetření školní zralosti. U matky (D) rozhodl o vyšetření otec a matka (C) se dohodla spolu s manželem doma, a až na základě tohoto rozhodnutí získali přes paní učitelku kontakt na pedagogicko-psychologickou poradnu.

Odpověď na druhou otázku byla téměř shodná u všech matek. Matky (A, B, C a D) již nyní spolupracují s mateřskou školou, zjišťují si informace a shánějí materiály, které by samy mohly použít doma při práci s dětmi. Matka (E) počítá se spoluprací až od září. Zatím to nepovažuje za důležité.

Ve třetí otázce jsem se ptala matek, zda už předaly zprávu z vyšetření mateřské školy. Matky (A, B, C) již zprávu předaly učitelce v mateřské škole, neboť si myslí, že tak mají větší šanci dětem připravit činnosti na míru a matky (D a E) zprávu prozatím nepředaly, ale jsou domluvené s paní učitelkou na předání kvůli vypracování individuálního vzdělávacího plánu. Při další otázce, zda znají matky nějaké stimulační programy pro děti s odkladem školním docházky, se většina shodla na tom, že nikdy o žádných programech neslyšely. Pouze matka (C) se již setkala s programem „MAXÍK“. Pro matky (A, C a D) by bylo vhodné, kdyby se o těchto programech více mluvilo, kdyby byly více k dispozici bližší informace, například v mateřských školách. Při páté otázce, jak se doma rodiče věnují svým dětem, odpověděla každá matka jinak. Je to hodně o odlišnosti rodin, jak jsou zvyklé se dětem věnovat apod.. Matka (A) se snaží každý den zapojovat nějakou činnost, kterou jim doporučila paní učitelka ze školy, ale kvůli synově roztěkané pozornosti toho moc neudělají. Matka (B) doma se svým synem dělá úkoly, které dostala v logopedické poradně, snaží se malovat, aby se zlepšil úchop tužky, ale největším koníčkem je playstation, který její syn hraje denně. Matka (C) doma se svou dcerou maluje, modeluje, pracují podle Šimonových pracovních listů.

Také mají domácí úkoly od logopedky, čtou, povídají si. Matka (D) se o činnosti dělí s babičkou. Ta učí svou vnučku převážně domácím pracím, kterým moc neholduje, ale babička má názor, že je potřeba umět všechno. Matka si pak společně s dcerou maluje a dvakrát týdně ji vozí na kroužek keramiky. Matka (E) se snaží doma opakovat logopedii, ale volný čas tráví syn většinou s otcem při sportech.

Z odpovědí je zřejmé, že trávení volného času v každé rodině probíhá odlišně.

Z rozhovorů s matkami dětí s odkladem povinné školní docházky je jasné, že všechny matky berou vzdělávání svých dětí velmi vážně. Počítají se spoluprací během odkladového roku s mateřskou školou a dále se chtějí věnovat některým činnostem i samy doma, aby jejich dítě bylo co nejvíce připravené na vstup do základní školy. Většina matek by přivítala, kdyby byly v mateřské škole dostupné informace o stimulačních programech, které jsou určené pro děti s odkladem povinné školní docházky.

Velkou roli v celém rozhodovacím procesu o odkladu povinné školní docházky hrají převážně rodiče, kteří buď souhlasí, nebo nesouhlasí s výsledkem vyšetření. V tomto případě rodiče dali na doporučení a rady nejen paní učitelky, která jejich dítě vidí každý den v mateřské škole, ale také na paní psychologku, která jim citlivě vysvětlila, proč by jejich dítě odklad povinné školní docházky mělo dostat a jak s ním mají pracovat.

Z rozhovorů učitelek s rodiči vyplynulo, že všichni rodiče souhlasí s vypracováním individuálního vzdělávacího programu pro jejich dítě. S učitelkou se dohodli na tom, že předají učitelce v mateřské škole závěrečnou zprávu z vyšetření, podle které bude program vypracován přímo na dítě. Individuální vzdělávací program bude soukromě vysvětlen a popsán rodičům, aby byli seznámeni s náplní práce v odkladovém roce. Dále se společně dohodli na schůzkách jednou za měsíc, kde budou rodiče moci nahlédnout do průběžně vypracovávané diagnostické zprávy a dětského portfolia. Pokud by byl nějaký problém je možno domluvit si schůzku v jiném termínu.

Individuální vzdělávací program bude obsahovat návrhy činností, her a úkolů, které budou zapojovány do běžného denního režimu v mateřské škole. Výsledky budou zaznamenávány do archů pedagogické diagnostiky.

Všichni rodiče mají možnost využít odbornou literaturu, která je k dispozici v mateřské škole. Dále pak mohou využít různých stimulačních programů, které jsou k dispozici rodičům s dětmi s odloženou školní docházkou např. MAXÍK, KUPREV, HYPO, a v neposlední řadě mají možnost využít nabízený materiál učitelkou v mateřské škole, který mohou využít s dítětem doma.

Všem dětem je nabízen 1-2x týdně individuální přístup, kdy se učitelky budou věnovat výhradně danému dítěti.

Na základě získaného materiálu nejen z pedagogicko-psychologické poradny a pozorování během vyšetření je patrné, že většině vybraných dětí je odklad povinné školní docházky udělován převážně kvůli oslabení zrakové percepce a poruchy pozornosti. Další významnou složkou k udělení odkladu povinné školní docházky u vybraných dětí je oslabená sluchová percepce a dále jemná motorika. U dvou dětí jsme zaznamenali doporučení z důvodu sociální nezralosti a poruchy řeči.

U všech sledovaných dětí je kombinace více faktorů, kvůli kterým jim byl doporučen odklad povinné školní docházky. Při rozhovoru s psychologkou jim byly doporučeny aktivity, které by měli rodiče doma s dětmi dělat. Aktivity jsou podrobněji rozepsány v příloze č. 1.

8.1 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ NA VYBRANÉ MATEŘSKÉ ŠKOLE

Během pozorování v mateřské škole jsem pozorovala nejen děti, ale také samotnou práci učitelky s dětmi s odkladem povinné školní docházky a pak s ní provedla rozhovor o její práci.

Ve škole funguje úzká spolupráce s rodiči, tudíž mají učitelky přístup po předchozí domluvě k závěrečným zprávám z vyšetření školní zralosti. Díky tomu jsou schopny

sestavit každému dítěti individuální vzdělávací program, podle kterého se snaží dítě rozvíjet tak, aby mohlo za další rok do první třídy nastoupit a nemělo problémy. Pokud však někdy nastane situace, kdy rodiče zprávy z pedagogicko-psychologické poradny nepředají, jsou učitelky schopné sestavit si individuální vzdělávací plán podle diagnostiky, kterou si během tří let docházky dítěte do mateřské školy pravidelně vedou. Při nástupu do mateřské školy zakládají učitelky každému dítěti portfólio, do kterého jsou jim zakládány pracovní listy, které během roku plní a dále jejich výtvarné práce. Inspirují se diagnostickými listy podle knihy J. Bednářové a V. Šmardové, které jsou také přílohou dětských portfólií. Učitelky na základě průběžné pedagogické diagnostiky ještě před vyšetřením dětem nabízejí aktivity, které je rozvíjí v oblasti, která jim dělá problémy. Do portfólia mají možnost nahlížet i ostatní učitelky v mateřské škole, rodiče a také psycholog, který dítě vyšetřuje.

Vzdělávací činnost dětí s odkladem povinné školní docházky se provádí v rámci denního programu v mateřské škole, kdy jsou zapojovány činnosti pro rozvoj důležitých oblastí, které jsou nezbytné pro úspěšný start v základní škole. Pokroky dětí si učitelka zapisuje do příloh individuálního vzdělávacího programu, které přikládá do portfólia, a nebo do školní dokumentace. Podle dokumentace, kterou si mateřská škola vede, mají velice dobré výsledky v přípravě dětí na první třídu. Děti jsou v prvním ročníku úspěšné a škola je baví.

9 DISKUZE

Odborné literatury k dané problematice je k dispozici větší množství. Tyto publikace využijí převážně lidé, kteří se pohybují v pedagogické či psychologické sféře. Pro laickou veřejnost jsou dle mého názoru příliš odborné. Výjimkou jsou populárně naučné publikace například od J. Kropáčkové s názvem *Budeme mít prvňáčka*, která problematiku školní zralosti přibližuje široké laické veřejnosti dobře pochopitelnou a čtivou formou. Tímto tématem se zabývali například J. Bednářová a V. Šmardová, H. Žáčková a D. Jucovičová. V. Mertin nebo A. Kucharská a D. Švancarová a mnoho dalších autorů.

V teoretické části jsem uvedla důvody odkladů školní docházky. Jedná se o důvody, které sepsal Mertin, a to ze strany dětí, rodičů a vzdělávacích institucí. Ve svém výzkumu jsem se nesešla s jinými důvody než ty, které se týkají přímo dětí. Děti dostaly odklad povinné školní docházky převážně z důvodu nezralosti zrakové percepcie a oslabené pozornosti. Dalším důvodem byla sociální nezralost, špatný mluvní projev a také oslabení jemné motoriky. Tyto výsledky jsou pouze od pěti vybraných dětí. Pro podrobnější výzkum by bylo vhodné si zvolit větší skupinu dětí s různých mateřských škol, kde by bylo rovnoměrné složení skupiny. Na tomto základě by bylo možné zjistit, zda odklady povinné školní docházky dostávají ve větší míře chlapci nebo dívky. Dalším možným zkoumaným prvkem mohl být samotný přístup a práce učitelek v různých mateřských školách. K tomu by bylo potřeba několik různých mateřských škol, ve kterých bych pozorovala a v závěru porovnávala celkový přístup učitelek k dětem s odloženou školní docházkou a také realizaci vzdělávací činnosti. To však nebylo součástí mé bakalářské práce.

Při pozorování vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně mohu srovnat teoretický popis při vyšetřování školní zralosti s jeho aplikováním v praxi. Během samotného vyšetření jsem pozorovala nejen práci dětí, ale také psycholožky. Ta během vyšetření postupovala přesně podle daných instrukcí, které jsou pro každý test stanovené a vyhodnocovala podle určených kritérií.

Ve výzkumu jsem si stanovila tři otázky, na které jsem postupně získávala odpovědi. Při realizaci výzkumu mne napadla zajímavá myšlenka, a to zda a do jaké míry má sociokulturní prostředí rodiny vliv na udělení odkladu povinné školní docházky. Uvědomila jsem si však, že odpověď na tuto otázku by si zasloužila samostatný výzkum a byla by tak nad rámec mé práce.

ZÁVĚR BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce bylo zjistit nejčastější příčiny odkladů povinné školní docházky u vybraných dětí. Měla jsem tu možnost pozorovat vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Díky pozorování během vyšetření a také nahlédnutí do závěrečných zpráv z vyšetření, jsem mohla zjistit, z jakého nejčastějšího důvodu byly odklady povinné školní docházky uděleny. Převážně to bylo kvůli poruchám pozornosti, kdy děti nevydržely déle jak pět minut soustředěně pracovat a kvůli oslabení zrakové percepce. Dalším důvodem k udělení odkladu povinné školní docházky, i když v menší míře, bylo oslabení sluchové percepce a nedostatečně rozvinutá jemná motorika. U žádného dítěte nebyla zjištěna jen jedna oblast, kvůli které by mu byl udělen odklad, ale byla to kombinace více faktorů. Psycholožka pak při soukromém rozhovoru s rodiči doporučila aktivity a stimulační programy, díky kterým má možnost se dítě zdokonalit. Dalším cílem bylo zjistit, jak probíhá samotná vzdělávací práce. Na základě zprávy z pedagogicko-psychologické poradny je učitelkou vypracován pro tyto děti individuálně vzdělávací program s činnostmi pro rozvoj problematických oblastí. Tyto činnosti jsou zařazovány do běžného denního režimu v mateřské škole pro všechny děti s tím, že dětem s odkladem se věnuje zvýšená pozornost. Navíc mohou rodiče využít hodinu individuální práce s dítětem, která je rozdělena na dva třicetiminutové úseky.

Problematika odkladů povinné školní docházky je opravdu složitá. Jednoznačně určit, zda je dítě připravené na vstup do první třídy a tedy školsky zralé, je velice složité a těžké. Nároky na školu stále stoupají, a proto by se této problematice mělo věnovat více pozornosti. Na děti jsou kladeny mnohem větší nároky a ty tedy musí zvládat daleko vyšší zátěž než je dobré.

Po dopsání bakalářské práce si mnohem více uvědomuji problematiku odkladů povinné školní docházky. Je důležité, aby si učitelky v mateřských školách stále doplňovaly poznatky z pedagogiky, psychologie a dalších oborů s tím souvisejících. Během pozorování jsem došla k názoru, že pokud má učitelka rozšířené nejen teoretické poznatky v tématice odkladů školní docházky, tak je schopna opravdu dobře dítě připravit na úspěšný start v první třídě základní školy. Sama do budoucnosti přemýšlím

o doplnění vzdělání tím, že absolvuji kurz na vybraný stimulační program, který bych ráda využívala ve své budoucí praxi.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že by bylo vhodné, aby byly učitelky v mateřských školách více informovány a proškoleny v oblasti stimulačních programů z důvodu následného nabízení rodičům dětí s odkladem povinné školní docházky. Zjistilo se, že všichni rodiče souhlasili s vypracováním individuálního vzdělávacího programu, neboť se domnívají, že se díky němu dítě rozvine v problematické oblasti. Proto by bylo vhodné doporučení všem učitelkám mateřských škol v případě, že budou mít ve třídě dítě s odkladem povinné školní docházky, vypracovat individuální vzdělávací program, který bude vyplývat ze závěrečné zprávy z vyšetření školní zralosti a bude v souladu se Školním vzdělávacím programem a zároveň s Rámcovým vzdělávacím programem.

SEZNAM LITERATURY

Bednářová, J. a Šmardová, V. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1829-0

Bednářová, J. a Šmardová, V. *Edukativně stimulační programy*. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna, 1999.

Kaprálek, K. a Bělecký, Z. *Jak napsat a používat individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-887-2.

Kolláriková, Z. a Pupala B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.

Kondáš, O. *Pozorovacia schéma na posudzovanie školskej spôsobilosti*. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy, š.p., 1984.

Kropáčková, J. *Budeme mít prvňáčka*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-359-8

Kropáčková, J. *Vstup do školy - školní zralost: Má mateřská škola za úkol připravovat děti do školy, nebo ne?*. Praha: Raabe, 2012. *Dobrá škola: Školní zralost*, 2. ISBN 978-80-87553-53-4.

Mertin, V. a Gillernová, I. *Psychologie pro učitelky mateřských škol*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.

Opravilová, E. a Gebhartová, V. *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-703-9.

Pilařová, D. a Šimek, P. *Diagnostika školní zralosti : školní zralost*. Praha: Raabe, c2012. ISBN 978-80-87553-52-7

Pokorná, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-570-9.

Průcha, J. *Přehled pedagogiky*. Praha: Portál, 2000. ISBN 8071783994.

Průcha, J., Walterová, E. a Mareš, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

Přinosilová, D. *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-142-3.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Praha: Tauris, 2004. ISBN 80-87000-00-5

Říčan, P. a Krejčířová, D. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1049-5.

Svoboda, M., Krejčířová, D. a Vágnerová, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-566-0.

Šteffová, J. Nikdo se nesmí cítit vyčleněný. *Učitelské noviny*. 2013, č. 35.

Vágnerová, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0.

Zelinková, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-x.

Žáčková, H. a Jucovičová, D. *Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole*. Praha: D+H, 2005. ISBN 80-903579-0-3.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Bubeníčková, P. PRODYS: Poradenství v oblasti speciální pedagogiky. *PRODYS: Poradenství v oblasti speciální pedagogiky* [online]. 2000 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.prodys-bubenickova.cz/info.htm>

Dvořáková, J. Psychologické poradenství: ELKONIN. *Psychologické poradenství* [online]. 2008 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.pozitivnipsychologie.cz/elkonin/>

Dvořáková, J. Psychologické poradenství: HYPO. *Psychologické poradenství* [online]. 2008 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.pozitivnipsychologie.cz/hypo/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *VÝKONOVÁ DATA O ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZARÍZENÍCH – 2003/04–2013/14* [online]. 2013/2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vykonova-data-o-skolach-a-skolskych-zarizenich-2003-04-2013>

Němečková, K. Můj Maxík: MAXÍK - Stimulační program pro děti. [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.muymaxik.snadno.eu/>

Pedagogicko-psychologická poradna Česká Lípa: Kurz KUPREV. *Pedagogicko-psychologická poradna Česká lípa* [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://pppcl.cz/akce/kurz-kuprev/>

Přípravné třídy In: . *Městská část Praha I* [online]. Praha, 2008 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <http://www.praha1.cz/cps/skolstvi-26411.html>

Rajchlová, B. SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ PORADNA --- EEG BIOFEEDBACK: Metoda dobrého startu. *SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ PORADNA --- EEG BIOFEEDBACK* [online]. 2013 [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://www.poradna-biofeedback.cz/clanky/terapie/metoda-dobreho-startu>

Statistika školství. ANALYTICKO-STATISTICKÝ ODBOR MŠMT. *Statistika školství* [online]. 2013, 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>

Školský zákon: Zákon č. 561/2004. In: *o předškolním, základním, středním, vyš. odb. aj. vzdělávání*. 2004. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s122&q122=all>

Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2012/2013. In: *Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2012/2013* [online]. Praha, 2013 [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/getattachment/dbb46d47-e52b-49ba-915f-b47cdb82cae4>

SEZNAM PŘÍLOH

- 1. Příklady her a činností nejen pro děti s odkladem povinné školní docházky**
- 2. Přesný přepis rozhovorů s matkami**
- 3. Přesný přepis rozhovoru s paní učitelkou z vybrané mateřské školy**
- 4. Ukázka orientačního testu školní zralosti – Jiráskův**
- 5. Co má dítě umět v 5-6 letech**
- 6. Příklad individuálně vzdělávacího programu**
- 7. Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou**
- 8. Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
Evidenční list**

Příloha č.1

Příklady her a činností nejen pro děti s odkladem povinné školní docházky

1) Zrakové vnímání

- „Vyhledávání určitých předmětů v místnosti“ – předměty se mohou třídit podle barvy, tvaru, materiálu, velikosti atd.

Např. „Vyjmenuj co je v místnosti ze dřeva, z látky, co je zelené, modré, velké, malé....“

- „Vyhledávání a rozlišování předmětů“ – podle velikosti, barvy, tvaru

Např. „Do krabice od bor nasypeme knoflíky – dítě na dvě hromádky rozdělí velké a malé, pak vyhledává nejmenší a největší knoflík, pak je může třídit podle barvy a popřípadě tvaru. To samé můžeme udělat se stavebnicemi, které roztřídí podle materiálu“.

- „Skládání rozstříhaných obrázků“ – použijeme známé obrázky, pohlednice nebo obrázky vytvořené dítětem. Obrázky rozstříháme ze začátku na menší počet kousků, postupujeme k vyššímu počtu. Kousky se zamíchají a dítě z nich posléze skládá obrázek. Tyto skládačky mohou později nahradit „PUZZLE“

- „Vyhledávání dvojic stejných obrázků“ – můžeme použít „PEXESO“ a později hru „Černý Petr“. U pexesa začínáme s vyhledáváním menšího počtu dvojic, postupně přidáváme další.

- „Škrtnání rozdílných prvků na obrázku“ – děti škrtnou prvek, který se do obrázku nehodí – nejdříve jsou prvky srovnané v řadě, potom pomíchané.

Např. Řada zvířat – mezi nimi kytka

- „Rozlišování zrcadlových tvarů“ - předkládáme dětem dvojice, které jsou buď stejné a nebo se liší zrcadlově, dítě přeškrtnává odlišné.

- „Stínové pexeso“ – děti vyhledávají dva obrázky – jeden dost viditelný a pak jeho stín

- „Co se změnilo“, „Co se na mě změnilo“ - Děti si dobře prohlédnou místnost nebo paní učitelku či kamaráda, pak je pošleme za dveře, něco v místnosti nebo na sobě změníme. Po návratu děti hledají změnu.

- „Kimova hra“ - tato hra cvičí postřeh, pozornost i paměť. Na stůl položíme 7-10 jakýchkoli předmětů. Ukážeme je na určitý čas dětem, poté předměty přikryjeme a jeden z nich odebereme. Po odkrytí dítě hádá, jaký předmět zmizel. Můžeme také nějaký předmět přidat, popřípadě mohou děti po zakrytí vyjmenovat všechny předměty, které byly na stole.

2) Sluchové vnímání

- „Sluchové pexeso“ - děti mají za úkol najít dvojice stejného zvuku. Začínáme např. Se třemi dvojicemi, postupně přidáváme.

- „Rozeznáváme zvuky“ - na začátku dítěti předvedeme několik zvuků, které jsou vydávány při určitých činnostech, různými předměty (např. Stříhání nebo trhání papíru, tekoucí voda, zvonění na rolničku apod.), pak dětem zavážeme oči a znovu opakujeme zvuky. Dítě hádá o č se jedná. Později můžeme provádět bez předvádění činnosti předem.

- „Rytmičká cvičení“ - předvádíme dětem rytmus, který dítě napodobí ťukáním, pleskáním, dupáním, klepáním. Později můžeme přidat rytmizovanou básničku, písničku, při které děti tleskají či dupají.

- „Rozeznávání hlásek na začátku a na konci slova“ - „Co slyšíš na začátku slova – kočka“. Postupujeme od souhlásek k samohláskám. Pokud dítě zvládá začátek můžeme přejít ke konci.

- „Pejsku, kde jsi?“ - děti dostanou obrázky různých zvířátek, zvuky typické pro zvířátka budou děti na požádání vydávat. Hráč uprostřed se ptá: „Pejsku, kde jsi?“ Dítě představující pejska zašteká, hráč musí uhodnout, které dítě to bylo a nebo jaké zvíře představoval. Pro stížení můžeme dítěti uprostřed zavázat oči.

- „Míč naslepo“ - jeden hráč má míč a zavázané oči. Ostatní stojí kolem něj, jeden po druhém volají: „Na mě!“ a hráč s míčem se je snaží hodem zasáhnout. Volající hráč má míč chytit, když jej nechytí, vystřídá hráče se zavázanýma očima.

- „Potichu, potichoučku“ - jeden hráč má zavázané oči, úkolem ostatních je si předávat co nejtíšeji nějaký předmět vydávající zvuk (klíče, rolnička). Uslyší-li hráč se zavázanýma očima nějaký zvuk, ukáže směrem, a jestliže uhodne směr, vymění se.

- „Na mimozemšťany“ - tato hra cvičí schopnost zvukové analýzy a syntézy slova. Děti jsou mimozemšťané a dorozumívají se mezi sebou tak, že slova slabikují, případně hláskují (Po-dej-mi-ru-ku!, P-o-d-e-j-m-i-r-u-k-u!). Jestliže oslovený hráč rozumí, musí pokyn vykonat. Začínáme otevřenými slabikami, dvojslabičnými slovy, postupně zvyšujeme obtížnost.

3) Rozvoj paměti a pozornosti

- „Co se změnilo?“ - v místnosti, na člověku, na obrázku, stavbě kostek atd.

- „Čtení z knihy“ - čteme dětem z knihy nebo vyprávíme příběh. Vždy, když dítě uslyší předem smluvené slovo (např. Červená v červené Karkulce), zvedne ruku nebo tleskne.

- „Vyřizování vzkazů“ - necháme dítě v mateřské škole vyřizovat jednoduché vzkazy jednotlivým kamarádům, ostatním učitelkám.

- „Hádání pohádek“ - dítěti vyprávíme nebo čteme kousky pohádek a dítě má za úkol poznat zrovna vyprávěnou pohádku.

- „Nebe-země-nos“ - vedoucí hry opakuje slova „Nebe-země-nos“ a přitom ukazuje prsten vzhůru, dolů a na nos, děti po něm opakují. Občas se záměrně splete a např. Při slovu „nebe“ ukáže dolů. Které dítě se splete, vypadává ze hry. U menších dětí můžeme začínat se slovy „nebe-země“.

- „Na sochy“ - děti jsou sochy postavené v určitých pozicích. Jeden hráč jde za dveře a zatím jedna socha změní svou pozici. Hráč po příchodu má uhodnout, která to byla, případně jí vrátit do původní pozice. V obtížnější variantě této hry může změnit pozici více soch.

- „Předávání prstýnku“ - Děti si v řadě v dlaních předávají prstýnek (kamínek, minci), dělají při tom, ale i klamně pohyby, určený hráč hádá, u koho prstýnek zůstal. Uhodnели, vymění si role. Později se můžou určit pokusy.

- „Dávej pozor“ - Děti musí reagovat na smluvené signály (např. Jedno písknutí znamená sednout, dvě písknutí lehnout, tři písknutí vyskočit, popřípadě zvedat ruce do různých poloh). Kdo správně nezareaguje, vypadává ze hry, nebo dostane trestný bod.

- „Tichá pošta“ - děti sedí v kruhu a určené dítě posílá potichu jedno slovo, nebo větu. Pokud dojde až na konec ve správném znění, může posílat tichou poštu další dítě.

4) Rozvoj myšlení a řeči

- „Rozeznávání, co k sobě patří, a co ne“ - zpočátku dítěti předkládáme hračky, předměty, geometrické tvary, obrázky a posléze jen jmenujeme (např.1. píšťalka, bubínek, trumpeta, panenka apod.)

- „Řešení situace“ - dítěti předkládáme různé situace, zpočátku na obrázcích, pak slovně a ptáme se ho, jak by se zachovalo v určité situaci nebo co by se stalo, kdyby... („Co by se stalo, kdybychom nezalévali květiny?“ atp.)

- „Cvičení analogií“ - předřikáváme dítěti slova, ke kterým ono vytváří vhodnou dvojici, podle toho, co je napadne (např. Les-houby, řeka-voda atp.)

- „Věřte-nevěřte“ - vypravěč vypráví krátký příběh, který údajně prožil. Příběh buď musí být pravdivý nebo úplně vymyšlený. Když vypravěč skončí, ostatní mu kladou otázky, jejichž cílem je odhalit, zda je příběh pravdivý nebo vymyšlený. Kdo uhodne, stává se vypravěčem.

- „Co je to?“ - Dětem vyjmenujeme hlavní charakteristické znaky pro danou věc, zvíře, rostlinu atp. (např. Má to čtyři nohy, ocas, uši, fousky a chytá myši), jejich úkolem je uhodnout, o jaké zvíře, věc apod. se jedná.

- „Na mart'ana“ - Mart'an přistane na naší planetě a všemu se diví – co je květina, míč, dům atp. Úkolem dětí je Mart'anovi věc co nejlépe popsat, aby pochopil, k čemu je (vzhled, vlastnosti atd.)

5) Rozvoj slovní zásoby

- „Řekni to jinak“ - Malý dům je....., domeček je.....atp.

- „Na co to je?“ - předkládáme dětem předměty, obrázky nebo předřikáváme názvy věcí a ony odpovídají, k čemu slouží (koš, klíč, kladivo...)Používáme i slov, které mají více významů (kohoutek, oko...)

- „Dokonči příběh“ - necháváme dítě dovyprávět krátký příběh, zpočátku dokončit načatou větu.

- „Jak se lidé zdraví“ - nacvičujeme s dětmi různé druhy pozdravů vhodných k různým příležitostem, denní době, osobám atp.

- „Jako“ - vytváříme metafory, předřikáváme dítěti věty typu: „Sladký jako..., studený jako, hořký jako...“. dítě doplňuje vlastní slova.

Her pro rozvoj těchto oblastí je opravdu mnoho. Toto je pouze výčet několika her, které se dají použít nejen v mateřské škole, ale mohou je použít i rodiče doma.

Příloha č.2

Přesný přepis rozhovorů s matkami

Matka A.

1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?

„Pro vyšetření školní zralosti jsme se rozhodli s manželem na základě doporučení paní učitelky ve školce. Vysvětlila nám proč by měl náš syn dostat odklad a předala nám kontakt na paní psycholožku.“

2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky? Pokud ano, jak?

„Konzultovala jsem s paní učitelkou jak bych se měla doma věnovat svému synovi. Ta mi doporučila nějaké aktivity.“

3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské škole?

„Dodali jsme závěrečnou zprávu z vyšetření, protože si myslím, že díky tomu bude mít učitelka šanci s naším synem pracovat, tak jak ona bude potřebovat.“

4) Znáte nějaké stimulační programy?

„Paní psycholožka mi o nějakých povídala, ale nikdy jsem se s nimi nesetkala a neslyšela jsem o nich. Bylo by dobré, kdyby byl nějaký informační leták k dostání.“

5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

„Snažíme se dostatečně malovat, aby se synovi uvolnilo zápěstí, dále hrajeme pexeso, různé deskové hry, dostala jsem k dispozici nějaké pracovní listy, syn bohužel u činnosti moc dlouho nevydrží, ale pokouším se každý den nějakou tuto činnost udělat.“

Matka B

1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?

„S doporučením paní učitelky jsem se rozhodla a manželovi jsem to oznámila.“

2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky. Pokud ano, jak?

„Snažím se na svého syna dostatečně ptát, abych věděla jak prospívá, a optala jsem se na nějaké hry, které můžeme doma také hrát a tím rozvíjet našeho syna.“

3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské školy?

„Předali jsme jí přímo paní učitelce.“

4) Znáte nějaké stimulační programy?

„Neznám.“

5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

„Docházíme na logopedii a nějaké cvičení děláme i doma, ale syn nechce spolupracovat, takže mi od činnosti odbíhá. Snažím se mu navrhnout malování, aby měl dobrý úchop tužky, ale to ho vůbec nebaví. Jediný koníček, který má rád, tak to je

playstation, který mohl dříve hrát jak dlouho chtěl, ale musela jsem to zkrátit na hodinu denně.“

Matka C

1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?

„Domluvili jsme se doma s manželem, nejdříve byl proti, protože si myslel, že je naše dcera připravena jít do školy, ale po vyšetření byl rád, že se to zjistilo teď a ne až na základní škole.“

2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky. Pokud ano, jak?

„Počítám s tím, že budeme postupně dostávat domů úkoly, které budeme doma dělat, a snažíme se informovat o pokrocích.“

3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské školy?

„Určitě jsem předala zprávu, myslím, že my sice víme v čem dcera zaostává, ale paní učitelce bude práci užitečnější.“

4) Znáte nějaké stimulační programy?

„Známe pouze Jablko poznání, o dalších programech jsem nikdy neslyšela, ale ráda bych se s nimi obeznámila.“

5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

„Malování, modelování, logické úkoly – Šimonovi pracovní listy, cvičíme logopedii, čteme knížky, kreslíme, děláme grafomotoriku.“

Matka D

1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?

„Otec.“

2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky. Pokud ano, jak?

„Když máme nějaké otázky, tak se zeptáme paní učitelky, která je ochotná nám vše vysvětlit. Už jsme se domlouvali na další spolupráci, kdy nám paní učitelka dodá nějaké materiály, které budeme moc využít doma.“

3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské školy?

„Zprávu jsme zatím nepředali, ale už jsme o tom mluvili.“

4) Znáte nějaké stimulační programy pro děti s odkladem povinné školní docházky?

„Ne, nikdy jsem o tom neslyšela, ráda se o nich dozvím něco víc.“

5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

„Majda doma ráda kreslí, a dochází na kroužek keramiky. Čteme doma pohádky a babička se snaží od domácí práce – vyšívání, ale to Majdu nebaví.“

Matka E

1) Kdo dal impuls k vyšetření školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně a z jakého důvodu?

„Po doporučení paní učitelky jsme s manželem souhlasili.“

2) Spolupracujete s mateřskou školou po zjištění odkladu povinné školní docházky. Pokud ano, jak?

„Zatím ne, teď mi to nepřijde až tak důležité, ale počítáme se spoluprací od září.“

3) Předala jste, nebo plánujete předat závěrečnou zprávu z vyšetření mateřské školy?

„Chystáme se na to.“

4) Znáte nějaké stimulační programy pro děti s odkladem povinné školní docházky?

„Ne.“

5) Do jakých činností se doma se svým dítětem zapojujete?

„Máme úkoly z logopedie, Filip hraje na počítači, s tátou hraje fotbal, dochází na judo.“

Příloha č. 3

Krátký rozhovor s paní učitelkou z vybrané mateřské školy

1) Provádíte v mateřské škole diagnostiku každého dítěte?

„Ano, u každého dítěte začneme s diagnostikou ihned od začátku, kdy dítě nastoupí do mateřské školy. Tuto diagnostiku zakládáme dětem do jejich dětských portfolií, které jsou k dispozici nám, rodičům a dále je poskytujeme psychologovi, který vyšetřuje dítě na školní zralost. K diagnostice používáme známou publikaci od paní Bednářové a Šmardové – Diagnostika předškolního věku. Kniha je velmi dobře napsaná. Je srozumitelná a poskytuje nám učitelkám informace, které potřebujeme u dítěte zjistit.“

2) Vypracováváte si individuální vzdělávací program pro děti s odkladem povinné školní docházky?

„Ano, každému dítěti u nás v mateřské škole s odkladem povinné školní docházky vypracujeme individuální vzdělávací plán, který je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání a také se školním vzdělávacím programem. Pokroky, které dítě během docházky do mateřské školy v odkladovém roce udělá, zapisujeme do příloh individuálního vzdělávacího plánu a máme jej založený ve školních dokumentech. IVP vypracuje učitelka, která má dítě ve třídě a dá ho schválit ředitelce mateřské školy. Po schválení s ním podrobně seznámí rodiče.“

3) Jak se věnujete dětem s odkladem povinné školní docházky, máte pro ně speciální úkoly?

„Na každý den mám vymyšlený program, který navazuje na třídní vzdělávací plán. Speciální úkoly pro děti s odkladem docházky mám jen v případě, že se mu věnuje opravdu individuálně např. po obědě. Jinak mám připravené hry a činnosti pro všechny“

děti stejné. Jsou samozřejmě voleny tak, abych jimi zároveň rozvíjela ty oblasti, které jsou potřeba. Všem dětem vysvětlím požadavky a pak je nechám pracovat samostatně. Dětem s odkladem se věnuji více, dohlížím na ně a popřípadě poradím jak si s úkolem mají poradit.“

4) Nabízíte rodičům nějaké stimulační programy, aktivity pro děti domů apod.?

„Rodičům po rozboru individuálního plánu dáváme tipy na hry a činnosti, které mohou s dětmi hrát i doma. Mají možnost vypůjčit si u nás odbornou literaturu a během roku se ptát na vše, co je zajímavé. Stimulační programy jim moc nenabízíme neboť jim to nabízí samotný psycholog a v podstatě stimulační programy moc neznáme, tak abychom jim je mohly doporučit.“

ORIENTAČNÍ TEST ŠKOLNÍ ZRALOSTI*
ORIENTAČNÝ TEST ŠKOLSKEJ ZRELOSTI

Příjmení a jméno dítěte: Přízvisko a meno dieťaťa:		
Datum narození: Dátum narodenia:	Věk: r. m. Vek: r. m.	Datum vyšetření: Dátum vyšetrenia:
Adresa rodičů: Adresa rodičov:		

1. Tady nakresli nějakého pána tak, jak to umíš.

1. Sem nakresli nějakého pána tak, ako to vieš.

© PSYCHODIAGNOSTIKA, spoločnosť s r.o., Bratislava

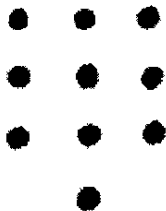

Instrukce viz v: Jirásek—Tichá, Psychologická hlediska předškolních problémů. SŽdN, Praha 1968
 Instrukcie pozri v: Jirásek—Tichá, Psychologická hľadiska predškolských problémů. SŽdN, Praha 1968

2. Podívej se, tady je něco napsáno. Ty ses ještě psát neučil(a), ale zkus, jestli bys to taky uměl(a). Hezky se dívej, jak je to napsáno a tadyhle vedle na to prázdné místo to tak napiš.

Lev pahlí.

3. Tady jsou takové puntíky. Žkus to tadyhle vedle nakreslit zrovna tak.

2. Pozri sa, tu je niečo napísané. Ty si sa ešte neučil(a) písať, ale skús, či by si to tiež vedel(a). Dobře sa pozri, ako je to napísané, a tu vedľa, na to prázdné miesto, to tak napiš.

3. Tu sú také bodky. Skús to tu vedľa nakresliť takisto.

Příloha č. 5

Co má umět 5-6 leté dítě

Sebeobsluha – Hygiena

- Hygienu udržuje samostatně
- Poznává, kdy je třeba si umýt špinavé ruce, pusu

Oblékání

- Samostatně se obleče
- Zapíná a rozepíná knoflíky
- Zapíná zip
- Obrací oděv, když je naruby
- Pojmenuje jednotlivé druhy oblečení a zvolí si vhodné oblečení a obuv

Stolování

- Samostatně prostře a sklídí ze stolu
- Používá příbor
- Nalije si nápoj ze džbánu
- Samostatně si nalije polévku

Motorika hrubá

- Přejde přes kladinu
- Přeskočí snožmo nízkou překážku

Jemná

- Rozliší různé povrchy , materiály
- Pozná hmatem geometrické tvary

Kresba

- Postava má všechny detaily
- Kreslí na různé náměty
- Kreslí horní dolní smyčky, zuby, horní dolní oblouk s vratným tahem
- Překreslí obrázek podle předlohy
- Správný tlak tužky na podložku
- Plynulost tahů

Zrakové vnímání, paměť

- Pojmenuje odstíny barev
- Vyhledá tvar a pozná ho
- Vyhledá dva shodné obrázky v řadě
- Odliší shodné a neshodné dvojice
- Složí tvar z několika částí podle předlohy
- Doplní chybějící části na obrázku
- Ze šesti obrázků si 3 zapamatuje
- Pozná viděné obrázky
- Jmenuje objekty zleva doprava
- Rozezná vpravo, vlevo – umístění předmětů
- Vpravo, vlevo – na druhé osobě

Vnímání času

- Rozlišuje pojmy nejdříve, před tím, nyní, potom
- Orientuje se ve dnech v týdnu
- Přiřadí roční období
- Zná pojmy včera, dnes, zítra

Řeč

- Umí z paměti kratší texty
- Tvoří protiklady (antonyma)
- Tvoří slova podobného významu (synonyma)
- Poznává a pojmenuje nesmysl na obrázku
- Interpretuje pohádky, příběhy bez obrázkového doprovodu
- Poznává nesprávně utvořenou větu
- Dokáže zformulovat otázku, odpovědět na otázku
- Řekne svoje jméno, příjmení, adresu, jména rodičů a sourozenců
- Vyslovuje správně všechny hlásky
- Navazuje oční kontakt
- Zopakuje větu z více slov
- Zopakuje 5 nesouvisejících slov
- Určí počet slabik
- Určí počáteční a konečnou hlásku slova

Matematické představy

- Určí o jeden více, méně
- Třídí podle dvou kritérií
- Pojmenuje: malý- střední- velký, vysoký- vyšší- nejvyšší
- Poznává a určí obdélník, kruh, čtverec

Sociální dovednosti

- Vědomě projevuje zdvořilostní chování
- Rozpozná vhodné a nevhodné chování
- Odmítá lež, ubližování, nespravedlnost
- Zná pravidla chování na ulici
- Plní úkoly a zhodnotí výsledky
- Rozlišuje mezi hrou a úkolem
- Udržuje pořádek ve vlastních věcech
- Zapojuje se mezi ostatní děti do her

Hry

- Zvládá hry námětové, pohybové, společenské, konstruktivní, rukodělné
- Akceptuje pravidla hry
- Uplatňuje iniciativu při hře

Příloha č. 6

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Příjmení a jméno: xyxy	Datum narození: xx.xx.xxxx
Bydliště: xxx	
Mateřská škola: xxx	Školní rok: 2013/2014

1. Ze závěrů speciálně pedagogického, psychologického, lékařského vyšetření (zpráva z vyšetření je přílohou IVP)

Kombinace vývojové poruchy řeči s oslabenou percepcí a projevy poruchy pozornosti. Intelektové schopnosti jsou v pásmu průměru.

Doporučení:

- intenzivně rozvíjet řeč a oromotoriku
- rozvíjet sluchové rozlišování pomocí podobně znějících hlásek a slov, rytmicizaci, sluchovou paměť, správné pochopení významu slov (spojení s obrazem)
- při činnostech respektovat krátkodobé soustředění – úkoly častěji obměňovat
- zajistit klidný, důsledný a přiměřeně povzbuzující přístup
- respektovat tempo
- vhodný pravidelný režim, jasně stanovená pravidla
- využívat časté fyzické a relaxační aktivity – skákání na trampolíně, chůze po špičkách, po patách, rovnováha
- rozvíjet jemnou motoriku – kreslení do písku, mouky, prstovými barvami, křídami
- používat často modelínu, trhání papíru
- vědomosti – rozvíjet prostorovou orientaci s využitím vlastního těla a pohybu
- využívat výukové programy

2. Z pedagogické diagnostiky

- největší obtíže a problémy má žák/žákyně s pozorností během činností – potřebuje střídat aktivity po kratší době, aby se jeho/její pozornost prohlubovala
- mezi další obtížné oblasti patří řeč – na svůj jazykový projev potřebuje více času, slovní zásoba je menší, při komunikaci nedodrží slovosled, má vadu výslovnosti
- spolupráce s rodinou je na velmi dobré úrovni

3. Snížený počet žáků ve třídě

- ne

4. Účast dalšího pedagogického a jiného pracovníka

- speciální pedagog, speciální psycholog

5. Organizace speciálního vzdělávání:

- v rámci třídy
- 2x týdně 20-30 minut individuálně s paní učitelkou
- každý den krátké činnosti doma s rodiči

6. Cíle vzdělávání a reedukace podle IVP:

- zlepšit dítěti výslovnost na takovou úroveň, aby bylo schopno komunikovat s vrstevníky i dospělými bez obtíží
- zlepšit dítěti sluchovou i zrakovou percepci na takovou úroveň, aby bylo schopné v první třídě bez problémů najet na učivo čtení a psaní
- zlepšit dítěti jemnou motoriku opět pro výuku psaní na základní škole

7. Reedukace bude zaměřena na tyto oblasti:

- hrubou motoriku – uvolňování velkých kloubů
- jemnou motoriku – uvolňování zápěstí, ruky
- grafomotorika – správný úchop tužky
- pravolevá orientace
- prostorová orientace
- vizuomotorika – koordinace ve spolupráci ruka – oko
- zrakové vnímání – rozlišování zrcadlových tvarů
- sluchové vnímání – rozlišování hlásek ve slově apod.

Kontrola dne:

Podpisy:

Datum zpracování:

Razítko školy:

Příloha č. 7

**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1**

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou

Závěrečná práce:

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne .....

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

_____
podpis žadatele

Příloha č. 8

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výtěžným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				